

UNIA DLA PRZEDSIĘBIORCZYCH
PROGRAM KONKURENCYJNOŚĆ

**“Ocena postępu realizacji Sektorowego Programu Operacyjnego
– Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, lata 2004-2006 oraz
identyfikacja problemów w absorpcji środków Programu”**

Raport końcowy

Przygotował zespół w składzie:

Andrzej Cylwik

Michał Górzyński

Patryk Koć

Wojciech Pander

CASE-Doradcy Sp. z o.o.

Warszawa 30 września 2005r.

Spis treści

1. Streszczenie.....	3
Cel przeprowadzenia oceny	3
Wnioski i rekomendacje	4
2. Tło Programu	9
3. Opis zastosowanej metodologii	12
Identyfikacja obszaru badawczego i uszczegółowienie pytań ewaluacyjnych.....	12
Dwa wymiary ewaluacji – wymiar sektorowy	13
Dwa wymiary ewaluacji – wymiar horyzontalny	13
Szczegółowe pytania ewaluacyjne	14
Proponowane techniki i narzędzia badawcze	15
Sposób doboru próby badawczej i sposób zbierania danych.....	18
Analiza ilościowa	19
Analiza jakościowa	23
Zakres czasowy badania	23
4. Opis wyników badań	24
Etap sektorowy badań.....	24
Etap horyzontalny badań.....	58
5. Ocena efektywności Programu	66
6. Ocena trafności Programu.....	68
7. Ocena skuteczności Programu	70
8. Wnioski z badań i rekomendacje.....	72
9. Aneks	78

1. Streszczenie

Raport końcowy „Ocena postępu realizacji Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, lata 2004-2006 oraz identyfikacja problemów w absorpcji środków Programu” stanowi ocenę uzupełniającą Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, lata 2004-2006. Raport jest efektem prac zespołu ewaluacyjnego, w skład którego weszli eksperci CASE-Doradcy Sp. z o. o. Zakres badania został szczegółowo sformułowany przez Zamawiającego – Departament Zarządzania Programem Wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw Ministerstwa Gospodarki i Pracy. Wyniki badania ewaluacyjnego, w formie raportu końcowego, zostaną przedłożone Krajowej Jednostce Oceny (KJO)¹ i włączone do ogólnego raportu z oceny uaktualniającej NPR/PWW, przygotowywanego na potrzeby Komisji Europejskiej. Rezultaty przeprowadzonej ekspertyzy zostaną wykorzystane również przez instytucje zaangażowane w zarządzanie i wdrażanie SPO-WKP, w tym Instytucję Zarządzającą SPO-WKP, Komitet Monitorujący SPO-WKP oraz Krajową Jednostkę Oceny i Instytucję Zarządzającą Podstawami Wsparcia Wspólnoty.

Cel przeprowadzenia oceny

Celem badania była analiza postępu realizacji SPO-WKP w kontekście celów programowych, stopnia wykonania założeń finansowych i oszacowania skuteczności wykorzystania środków SPO-WKP. Wyniki oceny, rekomendacje i wnioski zawarte w niniejszym raporcie powinny umożliwić Instytucji Zarządzającej SPO-WKP podjęcie decyzji o ewentualnej realokacji środków pomiędzy działaniami wdrażanymi w ramach Programu, jak również umożliwią podjęcie decyzji w zakresie działań informacyjnych, doradczych i szkoleniowych, mających na celu generowanie projektów w obszarach najmniejszego zainteresowania Ostatecznych Odbiorców (beneficjentów).

W opisie zakresu badania Zamawiający zawarł następujące pytania ewaluacyjne, na które w toku badań należało uzyskać odpowiedź:

- w jakim stopniu wskaźniki produktu/rezultatu osiągnięte na poziomie Priorytetu /działania realizują cele Programu?
- w jakim stopniu wskaźniki produktu/rezultatu na poziomie Priorytetu/działania określone w Uzupełnieniu Programu zostaną osiągnięte do końca okresu programowania?

¹ Zgodnie z rekomendacją Komisji Europejskiej zawartą w Dokumencie Roboczym Nr 9 „Aktualizacja ewaluacji mid-term interwencji funduszy strukturalnych”, KJO odpowiada za przeprowadzenie oceny uaktualniającej na poziomie NPR.

- czy środki zaalokowane na Priorytety/działania/poddziałania zostały rozdysponowane w sposób pozwalający na efektywne osiągnięcie celów Programu?
- czy zdaniem instytucji zaangażowanych w zarządzanie i wdrażanie Programu występują jakieś bariery/problemy w absorpcji przewidzianych w Programie środków? Jeśli tak, to jakie?
- w jakim stopniu wybierane projekty spełniają kryterium efektywność, rozumianym jako stosunek nakładów finansowych do osiągniętych rezultatów?

Zespół realizujący ewaluację zaproponował rozszerzenie podanego zakresu o własne pytania ewaluacyjne, których zakres został przedstawiony w metodologii badań.

Wnioski i rekomendacje

Niniejsze zestawienie stanowi jedynie przegląd ważniejszych wniosków i rekomendacji sformułowanych przez zespół ewaluacyjny w trakcie badań. Szczegółowy opis wniosków i rekomendacji znajduje się w dalszej części opracowania.

Strategia promocji Programu

Proponuje się stworzenie planu marketingowego Programu. Plan marketingowy Programu, stanowiąc powinien uszczegółowienie strategii promocji w wymiarze krótkookresowym. Powinien zawierać takie elementy jak opis potencjalnych Ostatecznych Odbiorców (beneficjentów) Programu ze szczególnym podziałem na działania oraz poddziałania, opis możliwości Programu, sprecyzowanie celów i zadań marketingowych, opis produktów (stanowiący już element Uzupelnienia), metody promocji, harmonogram działań wraz z budżetem, przewidywane efekty działań marketingowych Programu.

Działania promocyjne powinny być realizowane przez podmiot zewnętrzny (outsourcingowo). Korzystanie z takich usług pozwoli osiągnąć obiektywny poziom strategii marketingowej Programu, charakteryzujący się jednocześnie profesjonalizmem oraz efektywnością.

Outsourcing działalności promocyjnej pozwoli również odciążyć pracowników instytucji zaangażowanych we wdrażanie Programu, co może przynieść korzyści w postaci oszczędności czasu przeznaczonego na obsługę Programu.

Akcje informacyjne ukierunkowane powinny być przede wszystkim na prezentowanie „dobrych praktyk” Programu. Służyć będzie to budowaniu pozytywnego wizerunku Programu.

System uczący się

System wdrażania Programu powinien być systemem „uczącym się”. Oznacza to, że obok wymiany informacji, system powinien w większym stopniu uwzględniać doświadczenie poszczególnych Instytucji i na tej podstawie budować potencjał systemu wdrażania Programu.

Sprawności wdrażania Programu służyłoby opracowanie, dla każdej z Instytucji zaangażowanych w realizację SPO-WKP, procedur pozwalających usprawnić proces przepływu wniosków przez poszczególne etapy oceny. Konstrukcja procedur mogłaby wykorzystywać techniki „lean administration”, wykorzystywane powszechnie w krajach UE15 w sektorze publicznym oraz sektorze prywatnym.

Ocena wniosków

Skomplikowane mechanizmy oceny wniosków oraz konieczność dołączania znacznej liczby załączników powoduje, że ocena wniosku staje się celem samym w sobie. System oceny wniosków należy zmodyfikować w sposób, który umożliwiłby przejście od „konkursów wniosków” do „konkursów projektów”. Dlatego też, postuluje się, ograniczyć weryfikację formalną oraz techniczno-ekonomiczną do niezbędnego minimum i przesunąć je poza ocenę merytoryczną wniosku. Priorytetem powinien być bowiem cel projektu, nie zaś szereg wymogów formalnych, które powinien wniosek spełniać (przykład Finlandii pokazuje, że system ten doskonale się sprawdza). Należałoby zrezygnować z modelu: wniosek → lista załączników → decyzja o podpisaniu umowy, a przyjąć model odwrotny: wniosek → decyzja o podpisaniu umowy → lista załączników. Rozważyć należy również możliwość rozpowszechniania praktyki sprawdzania przez Ostatecznych Odbiorców zgodności projektów z założonymi szczegółowo kryteriami (Ostateczni Odbiorcy sami powinni określać tę zgodność).

Należy usprawnić system oceny merytorycznej wniosków. Obecne kryteria w przypadku działań inwestycyjnych, których celem jest finansowe wsparcie innowacji, nie pozwalają na selekcję innowacyjnych projektów. Dotychczas o charakterze wniosku decydowały przygotowane przez instytucje zewnętrzne (na zlecenie samego Ostatecznego Odbiorcę!) opracowania. Prowadziło to do częstych nadużyć ze strony Ostatecznych Odbiorców (beneficjentów), którzy płacąc za ekspertyzę, wymagali odpowiednich wniosków. Dlatego też, należy rozważyć system zewnętrznej oceny projektów zależny od IZ. System ten

polegałyby na zatrudnianiu ekspertów do oceny wniosków z poszczególnych dziedzin nauki i gospodarki. Powołanie „Komitetu Inwestycyjnego” pozwoliłoby również na udział partnerów społecznych (zamiast Komitetu Sterującego) i konsultacje z szerokim gronem specjalistów (na obecnym poziomie brakuje takich konsultacji).

Proponuje się stworzenie systemu oceny wniosków uwzględniającego wielkość udzielanych dotacji. Regionalne Instytucje Finansujące powinny mieć możliwość samodzielnej weryfikacji wniosków w przypadku, kiedy opiewają one na niewielkie kwoty. W przypadku dużych projektów ocena odbywałaby się na poziomie centralnym (ocena jednoszczeblowa).

Należałoby rozważyć możliwość przyjmowania wniosków w sposób ciągły. Ich ciągły nabór umożliwiłby przejście od oceny konkursowej do oceny jednostkowej poszczególnych projektów, jak również przyczyniłby się do odciążenia systemu wdrażania Programu (szczególnie w przypadku działań cieszących się dużym zainteresowaniem).

System monitoringu, kontrola i rozliczanie projektów

Ze względu na obawy Beneficjentów Końcowych (instytucji wdrażających) związane z realizacją projektów i powstające w związku z tym oszczędności, należy rozważyć możliwość opracowania procedur monitorujących oszczędności w Programie.

Proponuje się, aby w miejsce przyjętych rozwiązań dotyczących kontroli Ostatecznych Odbiorców (beneficjentów) oraz spełniania przez nich wymogów finansowych, wprowadzić system polegający na składaniu oświadczeń woli, które zawierałyby informacje o spełnieniu warunków udziału w Programie. System przyjąłby dualny charakter, w którym Ostateczny Odbiorca (beneficjent) zobowiązany byłby do realizacji jednego z poniższych schematów:

1. Ostateczny Odbiorca składałby dokumenty zabezpieczające realizowaną inwestycję, np. zabezpieczenie bankowe zaciągniętego na realizację inwestycji kredytu (jeden poziom kontroli), a rozliczenie projektu nastąpiłoby po zakończeniu realizacji projektu;
2. Ostateczny Odbiorca nie składałby zabezpieczenia dotyczącego realizowanej inwestycji i byłby na bieżąco monitorowany i kontrolowany, a rozliczenie projektu następowałoby w sposób ciągły.

Skonstruowany system monitoringu powinien w większym stopniu dotyczyć efektów realizacji projektów, w mniejszym zaś stopniu powinien uwzględniać harmonogram realizacji wszystkich zadań w projekcie. Z punktu widzenia Ostatecznego Odbiorcy (beneficjenta),

korzystniejsze jest określanie rezultatów interwencji, a następnie ich rozliczanie niż trzymanie się zapisanego we wniosku harmonogramu realizacji inwestycji.

Realokacja środków finansowych

Realokacja środków w ramach Programu i poszczególnych jego Priorytetów jest możliwa, jednak powinna nastąpić z uwzględnieniem nie tylko kryterium zapotrzebowania na środki w ramach poszczególnych działań, ale również z uwzględnieniem celu, jakim jest wzmacnianie konkurencyjności polskich przedsiębiorstw.

Dokonana analiza pozwala stwierdzić, że realokacja środków w ramach Priorytetu II może dokonać się pomiędzy działaniami o mniejszym zainteresowaniu (działanie 2.1 i poddziałanie 2.2.2) a działaniami inwestycyjnymi, cieszącymi się dużym zainteresowaniem (działanie 2.3 oraz poddziałanie 2.2.1). Jednak w tym przypadku, realokacja środków powinna wiązać się z precyzyjnym określeniem kryteriów wsparcia projektów, gdyż zespół realizujący ewaluację stoi na stanowisku, że obecny system oceny wniosków nie pozwala na selekcję projektów innowacyjnych.

Podobna analiza w ramach Priorytetu I pozwala sformułować tezę, że realokacja środków może dotyczyć działania 1.4 oraz działania 1.5, w ramach których istnieje największe ryzyko niewykorzystania środków. Jednakże ze względu na stosunkowo wczesny etap realizacji projektów w ramach działania 1.4 i 1.5 dokonanie realokacji jest zdaniem zespołu ewaluacyjnego zbyt wczesne (w badanym okresie).

Rozdrobnienie celów Programu

W ramach SPO-WKP realizowanych jest dziewięć działań oraz szesnaście poddziałań. Takie rozbieżności celów Programu powoduje brak horyzontalnego charakteru polityki wsparcia przedsiębiorstw. Potencjalny Ostateczny Odbiorca (beneficjent), zarządzając własnym projektem (rozumie się przez to: prace badawcze, wdrożeniowe, inwestycyjne) zmuszony jest nierzadko do składania kilku wniosków dotyczących poszczególnych faz projektu. Przy braku synchronizacji działań oraz poddziałań często uzyskanie środków na kompleksową realizację projektu jest niemożliwe. Dlatego też, zmianie powinno ulec podejście do wniosków. Wniosek powinien być obsługiwany kompleksowo – w sposób horyzontalny. Przykładowo, złożenie jednego wniosku o charakterze rozwojowym (przeprowadzenie badań, stworzenie prototypu, uzyskanie certyfikatów jakości, wprowadzenie prototypu do masowej produkcji) powinno uruchamiać jednocześnie fundusze z kilku działań i poddziałań tak, aby Ostateczny Odbiorca uzyskał refinansowanie na każdym etapie realizacji projektu.

Prawo

Należy zwrócić szczególną uwagę na przekazywanie Ostatecznym Odbiorcom (beneficjentom) jasnych, precyzyjnych i spójnych interpretacji przepisów prawa. Z punktu widzenia Ostatecznych Odbiorców, istotne jest to, by system prawa był czytelny i spójny (pewność prawa). Jest to zadanie o tyle trudne, że interpretacje dotyczą zazwyczaj obszarów, na które instytucje związane z wdrażaniem SPO-WKP mają niewielki wpływ. O wszelkich zmianach powinno informować się przede wszystkim inne Instytucje zajmujące się wdrażaniem Programu, tak by uniknąć częstej sytuacji przekazywania Ostatecznym Odbiorcom różnych interpretacji obowiązujących przepisów na poziomie regionalnym i centralnym.

2. Tło Programu

Celem głównym Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, lata 2004-2006 jest poprawa pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw, działających na terenie Polski w warunkach Jednolitego Rynku Europejskiego (JRE). Poprawa pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw ma wzmocnić konkurencyjność gospodarki, która jest rozumiana jako długookresowa zdolność do sprostania międzynarodowej konkurencji, a także skutecznej adaptacji do zmieniających się warunków zewnętrznych oraz osiągania trwałego, zrównoważonego rozwoju gospodarczego. Cel Programu będzie osiągnięty poprzez koncentrację środków finansowych, kierowanych bezpośrednio do sektora przedsiębiorstw, sektora naukowo-badawczego oraz instytucji otoczenia biznesu, na najbardziej efektywne projekty i przedsięwzięcia, gwarantujące wzrost innowacyjności produktowej i technologicznej. Niska konkurencyjność polskiej gospodarki wymusza konieczność podjęcia działań wspierających rozwój firm o największym potencjale wzrostu. Środki Programu są skoncentrowane na realizacji następujących Priorytetów:

- I. Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu,
- II. Bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw.

W wyniku realizacji zaplanowanych w ramach SPO-WKP Priorytetów oraz działań, oczekuje się również innych – pozytywnych efektów, obejmujących między innymi:

- Wzrost liczby nowych miejsc pracy,
- Zwiększenie poziomu inwestycji w sektorze przedsiębiorstw,
- Poprawę produktywności sektora produkcyjnego,
- Wzrost udziału produkcji wyrobów nowych i zmodernizowanych w produkcji sprzedanej,
- Poprawę oferty produktowej i technologicznej przedsiębiorstw,
- Zwiększenie eksportu i kooperacji międzynarodowej,
- Dostosowanie przedsiębiorstw do wymogów dyrektyw UE,
- Adaptację do działania w warunkach gospodarki opartej na wiedzy,
- Zwiększenie liczby przedsiębiorstw innowacyjnych, szczególnie opartych na zaawansowanych technologiach,
- Zwiększenie efektywności wykorzystania technologii informacyjnych dla poprawy warunków funkcjonowania przedsiębiorstw,
- Wzrost nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach,

- Zwiększenie stopnia dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska,
- Zwiększenie nakładów na prace B+R w przedsiębiorstwach,
- Poprawę jakości obsługi biznesu,
- Wzmocnienie instytucji działających na rzecz przedsiębiorstw,
- Wzmocnienie współpracy pomiędzy sektorem naukowo-badawczym i gospodarką.

Celem Priorytetu I „Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu” jest ułatwienie funkcjonowania przedsiębiorstw w warunkach JRE przez wspieranie instytucji otoczenia biznesu, dostarczających usługi dla przedsiębiorstw. Celami cząstkowymi tego Priorytetu są:

- Pobudzenie przedsiębiorczości i działalności innowacyjnej poprzez dostęp do wysokiej jakości usług świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu,
- Ułatwienie możliwości finansowania inwestycji,
- Przygotowanie nowoczesnej infrastruktury dla prowadzenia działalności gospodarczej,
- Rozwój przedsiębiorczości poprzez wzmocnienie powiązań między sektorem B+R a przedsiębiorstwami,
- Zwiększanie sprawności wdrażania i komercjalizacji innowacji, w tym transferu technologii,
- Zwiększanie dostępu i zakresu korzystania z usług publicznych on-line.

Spodziewane rezultaty realizacji powyższego Priorytetu to:

- Wzrost liczby nowych miejsc pracy,
- Zwiększenie liczby instytucji świadczących usługi dla przedsiębiorców oraz poprawa jakości tych usług,
- Wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu poprzez zwiększenie współpracy sieciowej,
- Wzrost liczby przedsiębiorców korzystających z usług instytucji otoczenia biznesu,
- Stworzenie sieci funduszy poręczeń kredytowych i funduszy mikropożyczkowych,
- Zwiększenie liczby nowo utworzonych firm opartych na zaawansowanych technologiach,
- Wzrost poziomu inwestycji przedsiębiorstw,
- Zapewnienie przedsiębiorstwom nowoczesnej infrastruktury do rozpoczęcia i prowadzenia działalności w ramach parków naukowo-technologicznych oraz parków przemysłowych,

- Wzmocnienie współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami i sektorem naukowo-badawczym,
- Wzrost liczby innowacyjnych przedsiębiorstw,
- Wzrost liczby usług publicznych świadczonych przy wykorzystaniu technologii informacyjnych.

Celem Priorytetu II „Bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw” jest zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez wsparcie inwestycji poprawiających ich poziom technologiczny i organizacyjny, jak również inwestycji w zakresie ochrony środowiska oraz dostarczenie wysokiej jakości usług doradczych.

Celami częściowymi Priorytetu są:

- Zwiększenie nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstwa,
- Poprawa konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez inwestycje w wiedzę,
- Tworzenie nowych miejsc pracy,
- Podniesienie poziomu innowacyjności przedsiębiorstw,
- Dostosowanie przedsiębiorstw do wymogów prawodawstwa unijnego.

Spodziewane rezultaty realizacji Priorytetu to:

- Wzrost liczby nowych miejsc pracy, w tym w sektorach nowoczesnych,
- Zwiększenie liczby przedsiębiorstw korzystających z usług doradczych, w tym on-line,
- Wzrost liczby przedsiębiorstw innowacyjnych w sektorze produkcyjnym i usługowym,
- Wzrost udziału wartości sprzedaży wyrobów nowych i zmodernizowanych w wartości sprzedaży ogółem,
- Wzrost nakładów inwestycyjnych w gospodarce, w tym w sektorach nowoczesnych,
- Wzrost nakładów na działalność inwestycyjną w zakresie ochrony środowiska i BHP.

Na realizację Programu przeznaczono łącznie ok. 2 860 mln € (por. tabela 1).

Tabela 1. Podział środków na Priorytety w ramach SPO-WKP (w mln €).

Priorytet	Koszt ogółem	Ogółem wkład publiczny w ramach Priorytetu	Ogółem fundusze strukturalne	Ogółem krajowy wkład publiczny	Środki prywatne
	1=2+5	2=3+4	3	4	5
Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności z wykorzystaniem instytucji otoczenia biznesu	813,4	716,1	547,5	168,6	97,3
Bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw	2 019,6	969,3	683,3	286,0	1 050,3
Pomoc techniczna	27,1	27,1	20,3	6,8	0
Razem	2 860,1	1 712,5	1 251,1	461,4	1 147,6

3. Opis zastosowanej metodologii

Ocena uzupełniająca (ewaluacja on-going) jest narzędziem zarządzania i wspierania realizacji programów społeczno-ekonomicznych, finansowanych ze źródeł Unii Europejskiej. Ocena postępów i jakości wdrażania na różnych poziomach oraz określanie prawdopodobieństwa osiągnięcia zakładanych celów szczegółowych i ogólnych, ma ułatwić podejmowanie decyzji w kluczowych momentach realizacji Programu, co w konsekwencji spowoduje podniesienie efektywności i skuteczności oddziaływania interwencji.

Identyfikacja obszaru badawczego i uszczegółowienie pytań ewaluacyjnych

Celem głównym badania była ocena postępu realizacji SPO-WKP w kontekście celów programowych oraz wykonania finansowego i oszacowania skuteczności wykorzystania środków SPO-WKP. Dodatkowo, cel badania nałożył na Wykonawcę konieczność pozyskania w trakcie badań informacji dotyczących barier i problemów w absorpcji środków Programu. Zakres oceny zdefiniował konieczność zastosowania wielowymiarowego podejścia badawczego. Przyjęto, iż ewaluacja dokonana zostanie w dwóch wzajemnie uzupełniających się wymiarach badawczych:

1. Wymiarze sektorowym,
2. Wymiarze horyzontalnym.

W ramach wymiaru sektorowego badań skupiono uwagę na Ostatecznych Odbiorcach, przeanalizowano stopień wykorzystania środków oraz stopień realizacji celów działań, Priorytetów i Programu. W ramach wymiaru horyzontalnego przeanalizowano system wdrażania Programu, bariery i problemy jego wdrażania. Dwa wymiary ewaluacji oraz informacje zebrane w toku badań w ramach każdego etapu zostały ze sobą zestawione a zebrane informacje posłużyły formułowaniu wniosków. Ekspertyza została przeprowadzona zgodnie z następującymi kryteriami:

- trafności – kryterium odnosi się do adekwatności celów i zastosowanych narzędzi Programu w stosunku do problemów i kwestii społeczno-ekonomicznych, które Program miał rozwiązać,
- efektywności – kryterium bada relacje między nakładami, kosztami, zasobami a osiągniętymi efektami interwencji,

- skuteczności – kryterium bada stopień realizacji zakładanych celów, skuteczność użytych narzędzi oraz wpływ czynników zewnętrznych na końcowe efekty.

Dwa wymiary ewaluacji – wymiar sektorowy

Zasadniczym obszarem oceny był obszar sektorowy. W tej części zespół realizujący ewaluację badał najważniejsze z punktu widzenia ekspertyzy zagadnienia dotyczące m.in. stopnia realizacji celów programowych, stopnia wykorzystania i alokacji środków finansowych, skuteczności interwencji oraz efektywności Programu. Uzyskane, w tej części badania, informacje posłużyły formułowaniu rekomendacji. Dla zagadnień sektorowych Zamawiający sformułował następujące pytania badawcze:

- 1) W jakim stopniu wskaźniki produktu/rezultatu osiągnięte na poziomie Priorytetu/działania realizują cele Programu?
- 2) W jakim stopniu wskaźniki produktu/rezultatu na poziomie Priorytetu/działania określone w Uzupelnieniu Programu zostaną osiągnięte do końca okresu programowania?
- 3) Czy środki zaalokowane na Priorytety/działania/poddziałania zostały rozdysponowane w sposób pozwalający na efektywne osiąganie celów Programu?
- 4) W jakim stopniu wybierane projekty spełniają kryterium efektywności, rozumiane jako stosunek nakładów finansowych do osiągniętych rezultatów?

Odpowiedzi uzyskane w tej części badania transponowane były na poziom celu głównego poprzez pryzmat określonych przez Zamawiającego kryteriów ewaluacyjnych.

Dwa wymiary ewaluacji – wymiar horyzontalny

Wymiar horyzontalny oceny dotyczył takich zagadnień jak: system wdrażania SPO-WKP oraz bariery i problemy związane z wdrażaniem Programu. Miał on charakter uzupełniający w stosunku do wymiaru sektorowego. Pomógł ocenić stopień realizacji Programu i w konsekwencji służył formułowaniu rekomendacji (również na potrzeby przyszłego okresu programowania). Odpowiedzi na sformułowane w tej części badania pytania zostały zestawione z informacjami uzyskanymi na etapie badań sektorowych. Powyższa triangulacja posłużyła formułowaniu poprawnych metodologicznie wniosków. Dla powyższego obszaru badawczego Zamawiający sformułował następujące pytanie ewaluacyjne:

- 1) Czy zdaniem instytucji zaangażowanych w zarządzanie i wdrażanie Programu występują jakieś bariery/problemy w absorpcji przewidzianych w Programie środków? Jeśli tak, to jakie?

Zakres badania w tym obszarze został dodatkowo rozszerzony o następujące pytania badawcze:

- 2) W jakim stopniu poszczególne działania realizują cele Programu?
- 3) Czy istnieją alternatywne sposoby osiągnięcia celów Programu?
- 4) Czy istnieje ryzyko niewykorzystania środków przewidzianych w Programie, alokowanych w ramach poszczególnych jego Priorytetów i działań?

Do oszacowania wyników w powyższym wymiarze zastosowano kryteria trafności oraz skuteczności.

Szczegółowe pytania ewaluacyjne

Cel nadrzędny ewaluacji został osiągnięty poprzez udzielenie odpowiedzi na pytania ewaluacyjne. Dla każdego z pytań ewaluacyjnych zespół ewaluacyjny, na etapie strukturyzacji problemu, sformułował szczegółowe pytania ewaluacyjne, które były z jednej strony narzędziem służącym poprawnemu formułowaniu wniosków, z drugiej zaś pomogły skupić się na poszczególnych obszarach problemowych ewaluacji. Dla analizy sektorowej sformułowano następujące pomocnicze pytania ewaluacyjne:

Wymiar sektorowy	
Pytanie ewaluacyjne	Szczegółowe pytania ewaluacyjne
W jakim stopniu wskaźniki produktu/rezultatu osiągnięte na poziomie priorytetu/ działania realizują cele Programu?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Które spośród działań i Priorytetów osiągnęły założone wskaźniki i przyczyniły się do realizacji wskaźników Programu i jego celu? 2. Które spośród wskaźników nie osiągnęły dotychczas zamierzonych wartości i dlaczego?
W jakim stopniu wskaźniki produktu/rezultatu na poziomie priorytetu/działania określone w Uzupelnieniu Programu zostaną osiągnięte do końca okresu programowania?	<ol style="list-style-type: none"> 3. Czy osiągnięte dotychczas wskaźniki na poziomie poszczególnych działań i poddziałań pozwolą osiągnąć wskaźniki zapisane w Uzupelnieniu Programu? 4. Jakie są prognozowane wartości osiągania wskaźników produktu i rezultatu na poziomie działań w przyszłych okresach sprawozdawczych?
Czy środki zaalokowane na Priorytety/działania/poddziałania zostały rozdysponowane w sposób pozwalający na efektywne osiągnięcie celów Programu?	5. Czy środki zaalokowane na poszczególne Priorytety, działania i poddziałania są wystarczające do realizacji celów (osiągnięcia założonych wskaźników)?

W jakim stopniu wybierane projekty spełniają kryterium efektywności, rozumiane jako stosunek nakładów finansowych do osiągniętych rezultatów?	6. Jaka jest efektywność ekonomiczna wybieranych projektów?
---	---

Dla analizy horyzontalnej sformułowano następujące szczegółowe pytania ewaluacyjne:

Wymiar horyzontalny	
Pytanie ewaluacyjne	Szczegółowe pytania ewaluacyjne
W jakim stopniu poszczególne działania realizują cele Programu?	1. Czy z perspektywy czasu można powiedzieć, że działania zapisane w Programie realizują w pełni założenia Programu?
Czy istnieją alternatywne sposoby osiągnięcia celów Programu?	2. Czy istnieją alternatywne działania, których realizacja przyczyniłaby się do wzmocnienia konkurencyjności przedsiębiorstw?
Czy istnieje ryzyko niewykorzystania środków przewidzianych w Programie, alokowanych w ramach poszczególnych jego Priorytetów i działań?	3. Jak jest zainteresowanie potencjalnych Ostatecznych Odbiorców działaniami Programu - czy promocja i informacja o poszczególnych działaniach jest wystarczająca? 4. Jak przedstawia się stopień zaawansowania w wydatkowaniu środków w ramach poszczególnych działań i Priorytetów? (Nakłady)
Czy zdaniem instytucji zaangażowanych w zarządzanie i wdrażanie Programu występują jakieś bariery/problemy w absorpcji przewidzianych w Programie środków? Jeśli tak, to jakie?	5. Czy występują bariery w absorpcji środków na poziomie współpracy instytucjonalnej? 6. Czy w Programie występują bariery prawne uniemożliwiające sprawną realizację Programu? 7. Czy zasoby ludzkie i techniczne są wystarczające do zapewnienia sprawnej realizacji Programu? 8. Czy występują inne bariery i problemy?

Proponowane techniki i narzędzia badawcze

Uzyskanie odpowiedzi na każde ze szczegółowych pytań badawczych było możliwe dzięki przyporządkowaniu każdemu z nich wskaźników, a następnie ustaleniu metody oszacowania wartości danego wskaźnika. Zaproponowane przez zespół ewaluacyjny pytania, wskaźniki oraz metody badawcze dla poszczególnych etapów badania zaprezentowano w poniższych tabelach.

Szczegółowe pytania badawcze dla etapu sektorowego badań	
Pytanie	
Wskaźnik	Narzędzia i techniki badawcze
<i>Które spośród działań i Priorytetów osiągnęły założone wskaźniki i przyczyniły się do realizacji wskaźników Programu i jego celu?</i>	
- Wartość osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu dla poszczególnych działań - Wartość osiągniętych wskaźników oddziaływań dla poszczególnych Priorytetów i Programu	- Analiza dokumentacji
<i>Które spośród wskaźników nie osiągnęły dotychczas zamierzonych wartości i dlaczego?</i>	
- Działania, w których wskaźniki mają wartość zerową – identyfikacja barier	- Analiza dokumentacji - Wywiady indywidualne
<i>Czy osiągnięte dotychczas wskaźniki na poziomie poszczególnych działań i poddziałań pozwolą osiągnąć wskaźniki zapisane w Uzupełnieniu Programu?(Skuteczność)</i>	
- Skuteczność działań mierzona relacją rzeczywistych osiągniętych produktów i rezultatów do ich planowanych wartości	- Analiza dokumentacji - Model matematyczny - Wywiady indywidualne
<i>Jakie są prognozowane wartości osiągania wskaźników produktu i rezultatu na poziomie działań w przyszłych okresach sprawozdawczych?</i>	
- Prognozowane wartości wskaźników produktu i rezultatu na poziomie działań - Prognozowane wartości wskaźników oddziaływań na poziomie Priorytetów i Programu	- Analiza dokumentacji - Wywiady indywidualne
<i>Czy środki zaalokowane na poszczególne Priorytety, działania i poddziałania są wystarczające do realizacji celów (osiągnięcia założonych wskaźników)?</i>	
- Wartość alokacji środków a wartość projektów zatwierdzonych do wsparcia	- Analiza dokumentacji - Wywiady indywidualne - Panel ekspertów
<i>Jaka jest efektywność ekonomiczna wybieranych projektów?</i>	
- Efektywność mierzona relacją osiągniętych produktów i rezultatów do środków przeznaczonych na ich realizację	- Analiza dokumentacji - Model matematyczny - Wywiady indywidualne

Szczegółowe pytania badawcze dla etapu horyzontalnego badań	
Pytanie	
Wskaźnik	Narzędzia i techniki badawcze
<i>Czy z perspektywy czasu można powiedzieć, że działania zapisane w Programie realizują w pełni założenia Programu (Wzmacnianie konkurencyjności przedsiębiorstw na JRE)?</i>	
- Charakter działań a wzmacnianie konkurencyjności przedsiębiorstw	- Panel ekspertów - Ankieta
<i>Czy istnieją alternatywne działania, których realizacja przyczyniłaby się do wzmacniania konkurencyjności przedsiębiorstw?</i>	
- Dostosowanie Programu do potrzeb wynikających z wzmacniania konkurencyjności przedsiębiorstw	- Panel ekspertów - Ankieta
<i>Jakie jest zainteresowanie potencjalnych Ostatecznych Odbiorców działaniami Programu - czy promocja i informacja o poszczególnych działaniach jest wystarczająca?</i>	
- Stopień poinformowania Ostatecznych Odbiorców o Programie - Udział Ostatecznych Odbiorców w Programie	- Analiza dokumentacji - Wywiad indywidualny - Ankieta
<i>Jak przedstawia się stopień zaawansowania w wydatkowaniu środków w ramach poszczególnych działań i Priorytetów? (Nakłady)</i>	
- Stopień zaawansowania w wydatkowaniu środków finansowych (nakłady)	- Analiza dokumentacji - Model matematyczny
<i>Czy występują bariery w absorpcji środków na poziomie współpracy instytucjonalnej?</i>	
- Występujące bariery	- Wywiad indywidualny - Ankieta - Panel ekspertów
<i>Czy w Programie występują bariery prawne uniemożliwiające sprawną realizację Programu?</i>	
- Występujące bariery	- Wywiad indywidualny - Ankieta - Panel ekspertów
<i>Czy zasoby ludzkie i techniczne są wystarczające do zapewnienia sprawnej realizacji Programu?</i>	
- Występujące bariery	- Wywiad indywidualny

	- Ankieta - Panel ekspertów
<i>Czy występują inne bariery i problemy?</i>	
- Występujące bariery	- Wywiad indywidualny - Ankieta - Panel ekspertów

Sposób doboru próby badawczej i sposób zbierania danych

Wykonanie badania "Ocena postępu realizacji Sektorowego Programu Operacyjnego – Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, lata 2004-2006 oraz identyfikacja problemów w absorpcji środków Programu" wymagało od zespołu ewaluacyjnego doboru próby badawczej, zapewniającej udział przedstawicieli instytucji, mających bezpośredni wpływ na dokonywanie wyboru wniosków, jak i samych Ostatecznych Odbiorców (beneficjentów) Programu. System instytucjonalny realizacji Programu tworzą następujące podmioty: Instytucja Zarządzająca SPO-WKP (Minister Gospodarki i Pracy), której obsługę zapewnia Departament Zarządzania Programem Wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw oraz Beneficjenci Końcowi (instytucje wdrażające) - Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Agencja Rozwoju Przemysłu S.A., Minister Nauki i Informatyzacji, którego obsługę zapewnia Departament Badań na Rzecz Gospodarki, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Minister Gospodarki i Pracy, którego obsługę zapewnia Departament Instrumentów Finansowych oraz Departament Inwestycji Zagranicznych i Promocji Eksportu, Instytucja Płatnicza, której funkcje pełni Minister Finansów oraz instytucje pośredniczące (Minister Nauki i Informatyzacji, którego obsługę zapewnia Departament Funduszy Strukturalnych, Minister Środowiska, którego obsługę zapewnia Departament Integracji Europejskiej). Docelową grupę badawczą stanowiły osoby odpowiedzialne za zarządzanie jednostkami wdrażającymi poszczególne poddziałania i działania Programu (Dyrektorzy Departamentów/Zespołów) (por. tabela 2). Grupa ta została dodatkowo rozszerzona o przedstawicieli grup roboczych, zajmujących się ocenianiem wniosków u poszczególnych Beneficjentów Końcowych (w instytucjach wdrażających) (wywiady zostały przeprowadzone w celu uszczegółowienia uzyskanych wcześniej odpowiedzi). Kolejną grupę badawczą tworzyły osoby z Komitetów odpowiedzialnych za:

- rekomendowanie oraz opiniowanie listy projektów (Komitet Sterujący SPO-WKP);
- nadzór nad przebiegiem realizacji SPO-WKP, w tym w szczególności nad prawidłowym realizowaniem zadań SPO-WKP (Komitet Monitorujący SPO-WKP).

Badaniu zostali poddani również Ostateczni Odbiorcy (beneficjenci). Próba badawcza miała charakter przekrojowy i składała się z Ostatecznych Odbiorców Priorytetu I oraz Priorytetu II Programu. W ramach Priorytetu II zapewniono reprezentatywność ze względu na wielkość przedsiębiorstwa (małe, średnie). Przygotowana ankieta miała charakter wyłącznie jakościowy (zawierała pytania o charakterze jakościowym).

W ramach badań zespół ewaluacyjny zorganizował „panel ekspertów”. Do udziału w panelu zaproszono osoby ze środowiska związanego z realizacją SPO-WKP: Ostatecznych Odbiorców Programu, przedstawicieli Beneficjentów Końcowych (instytucji wdrażających), jak również ekspertów z dziedzin związanych z realizacją Programu.

Tabela 2. Jednostki odpowiedzialne za wdrażanie SPO-WKP u poszczególnych Beneficjentów Końcowych (w instytucjach wdrażających).

Działanie / poddziałanie	Beneficjent Końcowy	Departament Beneficjenta Końcowego (instytucji wdrażającej) odpowiedzialny za wdrażanie działania/poddziałania
1.1.1	MGiP	Departament Zarządzania Programem Wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw
1.1.2	PARP	Zespół Instytucjonalnego Systemu Wsparcia
1.2	PARP	Zespół Instytucji Finansujących
1.3	ARP S.A.	Departament Instrumentów Wsparcia Rozwoju Regionalnego
1.4	MNiI	Departament Badań na Rzecz Gospodarki
1.5	MNiI	Departament Badań na Rzecz Gospodarki
2.1	PARP	Zespół Instrumentów Doradczych
2.2.1	MGiP	Departament Instrumentów Finansowych
2.2.2	MGiP	Departament Inwestycji Zagranicznych i Promocji Eksportu
2.3	PARP	Zespół Instrumentów Inwestycyjnych
2.4	NFOŚiGW	Departament Projektów Strukturalnych

Analiza ilościowa

Wykonanie ewaluacji było możliwe dzięki wykorzystaniu instrumentów o charakterze jakościowym oraz ilościowym. Metodami wykorzystywanymi w analizie ilościowej były:

- analiza dokumentacji,
- modele matematyczne.

W niniejszej ewaluacji, obok danych pierwotnych (danych zebranych w toku badań przez Wykonawcę) zespół ewaluacyjny wykorzystał także dane wtórne. Źródłem danych wtórnych były m.in.:

- Sprawozdania roczne z realizacji Programu,
- Sprawozdania okresowe (Program, działania i poddziałania),

- Miesięczne informacje na temat wykonania Programu i działań i poddziałań,
- Protokoły z posiedzeń Komitetu Sterującego SPO-WKP,
- Protokoły z posiedzeń Komitetu Monitorującego SPO-WKP.

Metody ilościowe miały charakter wskaźnikowy, które charakteryzowały stan postępu realizacji SPO-WKP oraz stanowiły pole do analizy jakościowej identyfikującej przyczyny stanu realizacji Programu. Należy podkreślić, że jedynie analiza ilościowo-jakościowa (w tym przypadku triangulacja poziomu sektorowego i horyzontalnego) umożliwiła osiągnięcie wyznaczonego celu ewaluacji. Realizowanie badań ilościowych i jakościowych w trybie rozłącznym, nie dałoby efektu synergii i nie zaowocowałoby uzyskaniem właściwych wniosków.

Analiza ilościowa dotyczyła następujących wartości i wskaźników²:

- 1) Liczby wniosków złożonych, zaakceptowanych, liczby podpisanych umów i dokonanych płatności – relacje pomiędzy poszczególnymi etapami naboru wniosków,
- 2) Wartości osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu na poziomie poszczególnych działań i poddziałań,
- 3) Wartości osiągniętych wskaźników oddziaływań dla Priorytetów i Programu,
- 4) Skuteczności poszczególnych działań i poddziałań, rozumianej jako relacja wartości osiągniętych produktów i rezultatów do planowanego poziomu wartości produktów i rezultatów,
- 5) Skuteczności poszczególnych Priorytetów, rozumianej jako relacja wartości osiągniętych oddziaływań do planowanego poziomu wartości oddziaływań (przy użyciu wartości średniej dla wyznaczenia różnych celów w ramach Priorytetu),
- 6) Prognozy osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu dla poszczególnych działań i poddziałań,
- 7) Prognozy osiągnięcia wskaźników oddziaływań dla Priorytetów Programu,
- 8) Nakładów na poszczególne działania, mierzonych stopniem zaawansowania w wydatkowaniu środków,
- 9) Efektywności mierzonej relacją wartości osiągniętych produktów i rezultatów do nakładów przeznaczonych na ich realizację.

² Zaproponowane wskaźniki wyznaczone zostały m.in. na podstawie ekspertyzy w zakresie doskonalenia systemu wskaźników monitorowania realizacji Działań w ramach SPO-WKP, przygotowanej na zlecenie MGIP przez Europroject Management Consulting w grudniu 2004 r.

Skuteczność

Określenie skuteczności poszczególnych działań i Priorytetów możliwe było dzięki zestawieniu wartości osiągniętych produktów i rezultatów z ich wartościami planowanymi. Każde z działań i Priorytetów ma jednak szereg celów, dlatego też do analizy skuteczności użyto wskaźnika syntetycznego (syntetyczna miara skuteczności). Wartość tego metawskaźnika wyliczono jako średnią ważoną poszczególnych wskaźników produktu i rezultatu, przypisując im wagi punktowe (na potrzeby badania założono, iż każdy z celów działania posiada taką samą wagę)³. Wzór wskaźnika przybrał następującą postać:

$$MW = (wp_1 * ww_1 / wd_1 + wp_2 * ww_2 / wd_2 + \dots + wp_n * ww_n / wd_n) / (wp_1 + wp_2 + \dots + wp_n)$$

gdzie:

1, 2, ..., n – oznacza ilość wskaźników rezultatu wykorzystanych w wyliczeniu metawskaźnika,

MW – oznacza wartość metawskaźnika, wyrażoną bezjednostkowo,

wp_n – oznacza wagę punktową przyporządkowaną wskaźnikowi n wyrażoną w procentach,

ww_n – oznacza wartość faktyczną (osiągniętą) wskaźnika n (w przyjętej jednostce pomiaru tego wskaźnika),

wd_n – oznacza wartość docelową (przyjętą) wskaźnika n (w przyjętej jednostce pomiaru tego wskaźnika).

W ocenie skuteczności, wartość metawskaźnika równa 1, oznacza osiągnięcie oczekiwanej skuteczności działania, czyli osiągnięcie oczekiwanych rezultatów, a tym samym spełnienie wytyczonych celów działania. Jeśli wartość wskaźnika jest niższa od 1, oznacza to odpowiednio niższą skuteczność realizacji danego działania. Jeśli wartość wskaźnika jest wyższa niż 1, oznacza to, że rezultaty przekroczyły oczekiwane wartości, a tym samym osiągnięto wyższą skuteczność realizacji danego działania. Opis wartości skuteczności dla poszczególnych działań/poddziałów znajduje się w dalszej części opracowania.

Efektywność

Miarą efektywności działania, zgodnie z zaleceniami metodologicznymi Komisji Europejskiej powinna być, przede wszystkim, relacja między rezultatami działania a środkami finansowymi wydatkowanymi na osiągnięcie tych rezultatów.⁴

³ Sposób szacowania skuteczności opiera się na założeniach ekspertyzy w zakresie doskonalenia systemu wskaźników monitorowania realizacji Działań w ramach SPO-WKP, przygotowanej na zlecenie MGIP przez Europroject Management Consulting w grudniu 2004r.

⁴ The New Programming period 2000-2006: methodological working papers. Working Paper.

Na potrzeby niniejszej ewaluacji założono pierwotnie, iż efektywność mierzona będzie relacją osiągniętych produktów i rezultatów w ramach działania, do wartości nakładów poniesionych na osiągnięcie tychże produktów oraz zestawienie ich (benchmark) z wartościami planowanymi. Takie założenie wymagało zastosowania złożonego wskaźnika, dzięki któremu możliwe byłoby wyznaczenie benchmarku. Analiza materiału badawczego, w postaci informacji

o osiągniętych rezultatach w ramach poszczególnych działań, wskazała jednak, że w przypadku większości działań obliczenie wskaźnika nie jest możliwe ze względu na brak rezultatów (zerowe wartości wskaźników). Dlatego też, analiza efektywności została wykonana przy użyciu narzędzi jakościowych, posiadających w tym przypadku większą wartość poznawczą.

Prognozowanie

Chcąc prognozować stan wielkości wskaźników produktu oraz rezultatu dla poszczególnych działań na koniec 2006 roku, wykorzystano następujące metody poznawcze:

1. Metody oparte na materiałach historycznych (analizy sprawozdań okresowych oraz sprawozdań rocznych z realizacji działań i Programu),
2. Techniki badań socjologicznych o niskim stopniu standaryzacji (wywiady),
3. Metody analiz ilościowych.

W większości działań oraz poddziałań wskaźniki produktu oraz rezultatu wykazują wartość zerową. Dlatego też, oprócz metod analizy ilościowej oraz analizy danych historycznych, wykorzystano techniki badań socjologicznych. Warunkiem przyjęcia tej metody była możliwość przeprowadzenia wywiadów z przedstawicielami Beneficjentów Końcowych (instytucji wdrażających). Wywiady umożliwiły uzyskanie odpowiedzi na pytania dotyczące możliwości zrealizowania poszczególnych wskaźników produktu oraz rezultatu do końca 2006 roku. W oparciu o tak zebrane informacje, założono stałą kwartalną (w przypadku wskaźników produktu) oraz roczną (w przypadku wskaźników rezultatu) dynamikę realizacji poszczególnych wskaźników do wielkości określonych przez respondentów. Wywiady te nie udostępniały jednak danych porównywalnych, czyli danych o charakterze ilościowym, lecz umożliwiały zebranie informacji obrazujących okoliczności i uwarunkowania kształtowania się określonych opinii i postaw respondentów – przedstawicieli Beneficjentów Końcowych (instytucji wdrażających). Określenie przyszłych wartości wskaźników okazało się więc procesem wykorzystującym zarówno ilościowe, jak i jakościowe metody badań.

Analiza jakościowa

Analiza jakościowa stanowiła narzędzie wyjaśniające zależności statystyczne i wyniki analizy ilościowej, jak również była podstawowym narzędziem wyjaśniania zależności w przypadku jakościowych pytań ewaluacyjnych. Zespół realizujący ewaluację wykorzystał następujące jakościowe narzędzia badawcze:

- Wywiady indywidualne (w tym wywiady telefoniczne),
- Ankiety wśród Ostatecznych Odbiorców (beneficjentów),
- Panel ekspertów.

Opis wyników badań wykonanych przy użyciu narzędzi jakościowych znajduje się w dalszej części opracowania.

Zakres czasowy badania

Badanie zostało przeprowadzone we wrześniu 2005 roku. Analiza wykonania wskaźników produktu i rezultatu opierała się na danych pochodzących z ostatniego okresu sprawozdawczego (a więc prezentuje stan na 31 czerwca 2005 roku). Dane dotyczące liczby złożonych wniosków, liczby zatwierdzonych wniosków przez Instytucję Zarządzającą oraz liczby podpisanych umów o dofinansowanie, pochodzą z „Informacji o stanie zaawansowania prac związanych z realizacją działań w ramach SPO-WKP, lata 2004-2006” aktualnej na dzień 19 sierpnia 2005 roku. Dane na temat wartości złożonych wniosków o dofinansowanie oraz wartości projektów objętych umowami o dofinansowanie, pochodzą z „Informacji miesięcznej nt. stanu realizacji SPO-WKP lata 2004-2006” aktualnej na dzień 31 lipca 2005 roku. Analogicznie, informacja na temat stopnia zaawansowania w wydatkowaniu środków Programu pochodzi z raportów miesięcznych, prezentujących dane za miesiące maj, czerwiec i lipiec 2005 roku. Wykorzystanie powyższych danych empirycznych pozwoliło w wielu miejscach na dokładniejszą analizę tendencji i posłużyło formułowaniu pełniejszych wniosków z badania.

4. Opis wyników badań

Etap sektorowy badań

1) Które spośród działań i Priorytetów osiągnęły założone wskaźniki i przyczyniły się do realizacji wskaźników Programu i jego celu?

Priorytet I – Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu

W działaniu 1.1 – *Wzmocnienie instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw* realizowane są dwa poddziałania:

- 1.1.1 Wsparcie instytucji otoczenia biznesu zrzeszonych w sieci KSU,
- 1.1.2 Wsparcie instytucji otoczenia biznesu oraz sieci instytucji otoczenia biznesu.

Projekty, realizowane w ramach poddziałania 1.1.1, mają na celu poprawę warunków funkcjonowania sieci KSU oraz ich oferty dla przedsiębiorców na terenie całego kraju. Wspierane są w szczególności projekty polegające m. in. na budowie i wzmocnieniu KSU i organizacje należące do sieci KSU. Projekty, realizowane w ramach poddziałania 1.1.2 zgłaszane przez instytucje otoczenia biznesu oraz sieci otoczenia biznesu, mają na celu wspieranie projektów: tworzenia sieci instytucji otoczenia biznesu, inwestycyjnych niezbędnych dla właściwego funkcjonowania instytucji i sieci, wspierających współpracę regionalną i ponadregionalną oraz związanych z działalnością promocyjną instytucji otoczenia biznesu oraz sieci. Tabela 3 zawiera stopień realizacji wskaźników produktu i rezultatu dla powyższego działania.

Tabela 3. Wartość osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu dla działania 1.1.

Wskaźniki produktu dla działania 1.1	Jedn. miary	Wartość wskaźników określona w Uzupełnieniu Programu	Osiągnięta wartość wskaźników od początku realizacji działania				% - stopień realizacji wskaźnika			
			III kw 2004	IV kw 2004	I kw 2005	II kw 2005	III kw 2004	IV kw 2004	I kw 2005	II kw 2005
Liczba zrealizowanych projektów	liczba	260	0	0	0	0	0	0	0	0
Liczba sieci instytucji otoczenia biznesu, które skorzystały ze wsparcia	liczba	6	0	0	4	9	0	0	66,67	150,00

Liczba instytucji otoczenia biznesu, które skorzystały ze wsparcia	liczba	120	0	0	64	140	0	0	53,33	116,67
Wskaźnik rezultatu										
Liczba nowych usług dla przedsiębiorców	liczba	400 (w tym 25 realizowanych we współpracy z zagranicznymi instytucjami otoczenia biznesu)	0	0	0	0	0	0	0	0
Efekt dźwigni finansowej	mln €	min. 4,63	0	0	0	0	0	0	0	0
Wskaźnik zadowolenia klientów	%	80% zadowolonych klientów wśród badanych klientów korzystających z usług instytucji otoczenia biznesu	0	0	0	0	0	0	0	0
Liczba instytucji zrzeszonych w KSU 1 rok po zakończeniu projektów	liczba	200	0	0	0	0	0	0	0	0
Liczba instytucji zrzeszonych w KSI 1 rok po zakończeniu projektów	liczba	30	0	0	0	0	0	0	0	0

Analizując dane z powyższej tabeli można zauważyć, że dwa spośród wskaźników produktu, w ramach działania, osiągnęły wartość przekraczającą wartości referencyjne podane w Uzupełnieniu SPO-WKP. Pozostałe wskaźniki nie osiągnęły jeszcze docelowych wartości (przyjęły wartości zerowe). Na podstawie danych liczbowych oraz rozmów z przedstawicielami Beneficjenta Końcowego (instytucji wdrażającej) stwierdzono, że jedyny niezrealizowany wskaźnik produktu, mówiący o liczbie zrealizowanych projektów – nie osiągnie wartości referencyjnej. (IZ zatwierdziła do realizacji 103 wnioski na całą zaalokowaną w ramach poddziałania kwotę). Wskaźnik ten został przeszacowany przy wyznaczaniu jego wartości referencyjnej. Ze względu na to, że pierwsze projekty w ramach poddziałania były realizowane w pierwszym kwartale 2005 roku, szereg wskaźników rezultatu nie zostało jeszcze osiągniętych, a przez to niemożliwe jest sformułowanie na ich podstawie oceny dotychczasowych postępów realizacji powyższego działania.

Prognozowane wartości poszczególnych wskaźników produktu i rezultatu znajdują się w dalszej części opracowania.

Celem działania 1.2 *Poprawa dostępności do zewnętrznego finansowania inwestycji przedsiębiorstw* jest ułatwienie przedsiębiorcom dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji. Dlatego też, Ostatecznymi Odbiorcami (beneficjentami) działania 1.2 są regionalne i lokalne fundusze mikro-pożyczkowe, regionalne i lokalne fundusze poręczeń kredytowych, fundusze seed capital. Cel działania jest realizowany przez następujące poddziałania:

- 1.2.1 Dokapitalizowanie funduszy mikro-pożyczkowych,
- 1.2.2 Dokapitalizowanie funduszy poręczeń kredytowych,
- 1.2.3 Wsparcie powstawania funduszy załączkowych poprzez ich dokapitalizowanie.

Tabela 4. Wartość osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu dla działania 1.2

Wskaźniki produktu dla działania 1.2	Jedn. miary	Wartość wskaźników określona w Uzupelnieniu Programu	Osiągnięta wartość wskaźników od początku realizacji działania				% - stopień realizacji wskaźnika			
			III kw 2004	IV kw 2004	I kw 2005	II kw 2005	III kw 2004	IV kw 2004	I kw 2005	II kw 2005
Liczba wspartych funduszy mikropożyczkowych	liczba	95	0	0	0	20	0	0	0	21
Liczba wspartych funduszy poręczeń kredytowych	liczba	55	0	0	0	15	0	0	0	27
Liczba wspartych funduszy typu seed capital	liczba	5	0	0	0	0	0	0	0	0
Średnia wartość dotacji udzielonej na dokapitalizowanie funduszu mikro-pożyczkowego	tys. €	1 200	0	0	0	0	0	0	0	0
Średnia wartość dotacji udzielonej na dokapitalizowanie funduszu poręczeń kredytowych	tys. €	1 200	0	0	0	0	0	0	0	0
Średnia wartość wsparcia finansowego (inwestycja i dotacja) udzielonej na dokapitalizowanie funduszu typu seed capital	tys. €	6 000	0	0	0	0	0	0	0	0

Wskaźniki rezultatu											
Liczba działających funduszy mikro-pożyczkowych	liczba	110	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Liczba działających funduszy poręczeń kredytowych	liczba	110	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Liczba przedsiębiorstw, które uzyskały pożyczki przyznane przez wsparte fundusze mikro-pożyczkowe	liczba	4800	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Liczba przedsiębiorstw, które uzyskały poręczenia przyznane przez wsparte fundusze poręczeń kredytowych	liczba	2200	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Liczba przedsiębiorstw, które uzyskały wsparcie finansowe udzielone przez wsparte fundusze <i>seed capital</i> (w ciągu 5 lat działalności funduszy)	liczba	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wartość poręczonych kredytów przez wsparte fundusze poręczeń kredytowych	mIn €	130	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Efekt dźwigni-wartość zaangażowanego kapitału prywatnego	mIn €	min. 35,34	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wielkość inwestycji w sektorze przedsiębiorstw	mIn €	360	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Dane zawarte w powyższej tabeli wskazują, że dwa spośród wskaźników produktu zostały częściowo zrealizowane. Wskaźniki, określające liczbę wspartych funduszy mikropożyczkowych oraz funduszy poręczeń, osiągnęły odpowiednio 1/5 oraz 1/3 poziomu referencyjnego. Pozostałe wskaźniki przyjęły w badanym okresie wartości zerowe. Z przeprowadzonych przez zespół ewaluacyjny badań wynika, że ze względu na fakt, iż podana liczba funduszy została zawyżona, średnia wartość dotacji będzie w każdym przypadku większa niż zakładano (wskaźniki określające średnią wartość udzielonej dotacji zostały wyliczone jako iloraz środków przeznaczonych na działanie i liczby funduszy). Na obecnym etapie realizacji działania, niemożliwe jest oszacowanie wartości pozostałych

wskaźników, ze względu na brak efektów realizacji poszczególnych projektów. Wskaźniki dotyczące efektów realizacji poddziałania 1.2.3 (kapitał załączkowy) nie mogły zostać osiągnięte ze względu na to, że poddziałanie nie zostało uruchomione. Powodem tego stanu rzeczy jest konieczność notyfikowania do Komisji Europejskiej programu pomocowego z zakresu wsparcia funduszy kapitału załączkowego. Konieczność dokonania tej notyfikacji powoduje, że uruchomienie tego poddziałania będzie możliwe najwcześniej w pierwszym kwartale 2006 roku. Prognozowane wartości wskaźników produktu i rezultatu dla działania znajdują się w dalszej części opracowania.

Celem działania 1.3 *Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm* jest polepszenie warunków prowadzenia przez przedsiębiorstwa działalności gospodarczej w ramach infrastruktury technicznej oraz doradztwo w zakresie zarządzania. Dla osiągnięcia celu w ramach działania wspierane są dwójakiego rodzaju projekty: projekty doradcze oraz bezpośrednio wspierające inwestycje. Ostatecznymi Odbiorcami działania 1.3 są podmioty zarządzające parkami przemysłowymi, naukowo-technologicznymi oraz inkubatorami technologicznymi. Przykładowo są nimi agencje rozwoju regionalnego, fundacje, stowarzyszenia lub inne podmioty prawne z udziałem samorządów regionalnych i lokalnych, przedsiębiorców i innych podmiotów.

Tabela 5. Wartość osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu dla działania 1.3

Wskaźniki produktu dla działania 1.3	Jedn. miary	Wartość wskaźników określona w Uzupelnieniu Programu	Osiągnięta wartość wskaźników od początku realizacji działania				% - stopień realizacji wskaźnika			
			III kw 2004	IV kw 2004	I kw 2005	II kw 2005	III kw 2004	IV kw 2004	I kw 2005	II kw 2005
Liczba działających parków przemysłowych, które uzyskały wsparcie finansowe	liczba	15	0	8	9	10	0	53,33	60,00	66,67
Liczba działających parków naukowo-technologicznych, które uzyskały wsparcie finansowe	liczba	7	0	2	5	7	0	28,57	71,43	100,00
Liczba utworzonych, aktywnych inkubatorów technologicznych, w tym w parkach naukowo-technologicznych	liczba	15	0	3	4	8	0	20,00	26,67	53,33

Liczba podmiotów zarządzających parkami i inkubatorami technologicznymi, które uzyskały pomoc doradczą, w tym studia wykonalności, biznes plany oraz oceny oddziaływania na środowisko	liczba	37	0	5	8	14	0	13,51	21,62	37,84
Wskaźniki rezultatu										
Liczba firm, które korzystają z infrastruktury parków przemysłowych i naukowo-technologicznych oraz inkubatorów technologicznych	liczba	300 (2008r.)	0	0	0	0	0	0	0	0
Liczba nowych miejsc pracy utworzonych w parkach przemysłowych	liczba	1 800 (2008r.)	0	0	0	0	0	0	0	0
Liczba nowych miejsc pracy utworzonych w parkach naukowo-technologicznych	liczba	600 (2008r.)	0	0	0	0	0	0	0	0
Liczba nowych miejsc pracy utworzonych w inkubatorach technologicznych	liczba	600 (2008r.)	0	0	0	0	0	0	0	0
Liczba nowych przedsiębiorstw utworzonych przy wsparciu parków technologicznych, przemysłowych, naukowo-technicznych i inkubatorów	liczba	45	0	0	0	0	0	0	0	0

Analizując dane z powyższej tabeli można zauważyć, że wszystkie wskaźniki produktu osiągnęły niezerowe wartości (ponad połowę wartości referencyjnej, oprócz wskaźnika liczby podmiotów zarządzających parkami i inkubatorami technologicznymi, które uzyskały pomoc doradczą), a jeden spośród wskaźników został już w całości zrealizowany. Wskaźniki rezultatu planowo mają osiągnąć wartość referencyjną dopiero w 2008 roku, dlatego też

niemożliwe jest formułowanie na tym etapie oceny postępów realizacji działania poprzez pryzmat tych wskaźników. Prognozowane wartości wskaźników produktu i rezultatu dla działania znajdują się w dalszej części opracowania.

Celem działania 1.4 *Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką* jest poprawa konkurencyjności gospodarki poprzez podnoszenie jej poziomu innowacyjności. Działanie to realizowane jest w szczególności poprzez zwiększanie transferu nowoczesnych rozwiązań technologicznych, produktowych oraz organizacyjnych, do przedsiębiorstw i instytucji. W ramach działania 1.4 wyróżniono pięć poddziałań:

- 1.4.1 Projekty celowe, obejmujące badania stosowane i prace rozwojowe: wyłącznie w zakresie badań przemysłowych i przedkonkurencyjnych, prowadzonych przez przedsiębiorstwa lub grupy przedsiębiorstw samodzielnie albo we współpracy z instytucjami sfery B+R,
- 1.4.2 Inwestycje związane z budową, modernizacją i wyposażeniem laboratoriów, świadczących specjalistyczne usługi dla przedsiębiorstw, realizowane przez jednostki naukowe,
- 1.4.3 Inwestycje związane z budową, modernizacją i wyposażeniem specjalistycznych laboratoriów CZT i Centrów Doskonałości, działających w priorytetowych dziedzinach rozwoju polskiej gospodarki,
- 1.4.4 Projekty celowe realizowane przez CZT,
- 1.4.5 Projekty badawcze i celowe w obszarze monitorowania i prognozowania rozwoju technologii (z ang. foresight).

Tabela 6. Wartość osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu dla działania 1.4

Wskaźniki produktu dla działania 1.4	Jedn. miary	Wartość wskaźników określona w Uzupełnieniu Programu	Osiągnięta wartość wskaźników od początku realizacji działania				% - stopień realizacji wskaźnika			
			III kw 2004	IV kw 2004	I kw 2005	II kw 2005	III kw 2004	IV kw 2004	I kw 2005	II kw 2005
Liczba finansowanych projektów badawczych i B+R	liczba	500	0	0	0	0	0	0	0	0
Liczba wyposażonych laboratoriów badawczych i specjalistycznych	liczba	110	0	0	0	0	0	0	0	0
Liczba opublikowanych raportów dotyczących prognozowania rozwoju technologii	liczba	10	0	0	0	0	0	0	0	0

Liczba firm zaangażowanych w realizację wspólnych projektów B+R (w tym MSP)	liczba	700	0	0	0	0	0	0	0	0
Wskaźniki rezultatu										
Wzrost inwestycji w przedsiębiorstwach uczestniczących w projektach badawczych	%	+10	0	0	0	0	0	0	0	0
Zwiększenie zatrudnienia w sferze B+R, w tym w firmach (liczba nowych miejsc pracy)	liczba	200	0	0	0	0	0	0	0	0
Liczba firm, które skorzystały usług laboratoriów, badawczych i specjalistycznych	liczba	2100	0	0	0	0	0	0	0	0
Liczba zgłoszeń patentowych dokonanych w wyniku realizacji projektów B+R	liczba	40	0	0	0	0	0	0	0	0
Liczba wprowadzonych na rynek nowych produktów/technologii przez firmy, które otrzymały pomoc	liczba	300	0	0	0	0	0	0	0	0
Liczba nowo powstałych firm opartych na wykorzystaniu zaawansowanych technologii założonych w wyniku działalności CZT i Centrów Doskonałości	liczba	25	0	0	0	0	0	0	0	0

Na podstawie powyższych danych można wnioskować, iż wskaźniki produktu i rezultatu dla działania nie osiągnęły zamierzonych wartości. Jednak, w związku z naborem wniosków i przeprowadzonymi ich ocenami, należy spodziewać się wzrostu wartości wskaźników już w następnym okresie sprawozdawczym. Na podstawie rozmów przeprowadzonych z przedstawicielami Beneficjenta Końcowego (instytucji wdrażającej) można stwierdzić, iż

osiągnięcie niektórych wskaźników produktu i rezultatu będzie niemożliwe. Wartości wskaźników zostały przeszacowane na etapie programowania. Dotyczy to przede wszystkim wskaźnika liczby finansowanych projektów badawczych i rozwojowych oraz wskaźnika liczby firm zaangażowanych w realizację wspólnych projektów B+R. Trudności mogą również dotyczyć wskaźnika „liczba wprowadzonych na rynek nowych produktów i technologii”. Zdaniem przedstawiciela Beneficjenta Końcowego (instytucji wdrażającej) wystąpić mogą także problemy z osiągnięciem wskaźnika „wzrost inwestycji w przedsiębiorstwach uczestniczących w projektach badawczych” i wskaźnika „liczba nowo powstałych firm opartych na wykorzystaniu zaawansowanych technologii założonych w wyniku działalności CZT i Centrów Doskonałości” (zdaniem przedstawiciela Beneficjenta Końcowego - instytucji wdrażającej wskaźnik został źle sformułowany, gdyż celem działania nie jest tworzenie nowych przedsiębiorstw). Zdaniem zespołu ewaluacyjnego, problemy będą dotyczyć również wskaźnika określającego liczbę zgłoszeń patentowych, dokonanych w wyniku realizacji projektów B+R, czego powodem jest słabość polskiego systemu transferu technologii i komercjalizacji wyników badań. Osiągnięcie pozostałych wskaźników produktu i rezultatu jest możliwe, a ich prognozowane wartości znajdują się w dalszej części opracowania.

Celem działania 1.5 *Rozwój systemu dostępu przedsiębiorców do informacji i usług publicznych on-line* jest optymalizacja warunków funkcjonowania gospodarki poprzez zwiększenie ilości i poprawę jakości usług świadczonych *on-line* (z wykorzystaniem nowoczesnych technologii teleinformatycznych) przez instytucje sektora publicznego na rzecz przedsiębiorstw.

Po przeanalizowaniu wartości osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu działania 1.5, można wnioskować, iż do tej pory nie osiągnięto założonych wskaźników. Powodem tego stanu rzeczy jest m.in. fakt, iż w kilku przypadkach nie wyznaczono wartości referencyjnej wskaźników. Jeden ze wskaźników rezultatu - wzrost liczby podstawowych usług publicznych - osiągnie swoją wartość referencyjną dopiero w 2008 roku (por. tabela 7). Z tego też powodu, nie wyznaczono prognozy wartości wskaźników produktu i rezultatu dla powyższego działania.

Tabela 7. Wartość osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu dla działania 1.5

Wskaźniki produktu dla działania 1.5	Jedn. miary	Wartość wskaźników określona w Uzupełnieniu Programu	Osiągnięta wartość wskaźników od początku realizacji działania				% - stopień realizacji wskaźnika			
			III kw 2004	IV kw 2004	I kw 2005	II kw 2005	III kw 2004	IV kw 2004	I kw 2005	II kw 2005
Liczba usług publicznych w pełni dostępnych on-line (świadczonych przy wykorzystaniu technologii informacyjnych)	liczba	*	0	0	0	0	0	0	0	0
Liczba zintegrowanych referencyjnych rejestrów osób i firm	liczba	10	0	0	0	0	0	0	0	0
Wskaźniki rezultatu										
Wzrost liczby podstawowych usług publicznych dostępnych on-line	%	57 w 2008r.	0	0	0	0	0	0	0	0
Wzrost liczby przedsiębiorstw /osób fizycznych używających internetu do kontaktów z władzami publicznymi podzielony na cel-uzyskiwanie informacji, formularzy, przesyłanie informacji	liczba	*	0	0	0	0	0	0	0	0
Wzrost odsetka przedsiębiorstw /osób posiadających dostęp do internetu (z podziałem na małe, średnie i duże przedsiębiorstwa)	%	*	0	0	0	0	0	0	0	0
Wzrost liczby zamówień publicznych w pełni realizowanych on-line w proc. wartości wszystkich zamówień publicznych	liczba	*	0	0	0	0	0	0	0	0

Priorytet II – Bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw

Działanie 2.1 – *Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo* jest realizowane poprzez udzielanie dotacji dla przedsiębiorstw na pokrycie części kosztów usług doradczych, świadczonych przez akredytowanych wykonawców lub wykonawców, wyłonionych w drodze postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

Tabela 8. Wartość osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu dla działania 2.1

Wskaźniki produktu dla działania 2.1	Jedn. miary	Wartość wskaźników określona w Uzupelnieniu Programu	Osiągnięta wartość wskaźników od początku realizacji działania				% - stopień realizacji wskaźnika			
			III kw 2004	IV kw 2004	I kw 2005	II kw 2005	III kw 2004	IV kw 2004	I kw 2005	II kw 2005
Liczba MSP korzystających z usług doradczych	liczba	16 101	0	0	0	197	0	0	0	1,22
Liczba nowo powstałych przedsiębiorstw opartych na wykorzystaniu zaawansowanych technologii, które uzyskały wsparcie doradcze	liczba	450	0	0	0	0	0	0	0	0
Wskaźniki rezultatu										
Wskaźnik zadowolenia przedsiębiorców z uzyskanych usług	%	90	0	0	0	0	0	0	0	0
Efekt dźwigni finansowej	mln €	min. 33,2	0	0	0	0	0	0	0	0

Analizując powyższą tabelę można zauważyć, że tylko jeden ze wskaźników produktu osiągnął wartość niezerową w II kwartale 2005 roku. Jego wielkość wykazuje nieco ponad 1% wartości referencyjnej wskaźnika zapisanego w Uzupelnieniu SPO-WKP. Powodem tego stanu rzeczy jest przede wszystkim przeszacowanie wartości wskaźnika na etapie jego formułowania. Ze względu na wczesny etap realizacji projektów, wartości pozostałych wskaźników produktu i rezultatu będą znane dopiero w przyszłych okresach sprawozdawczych. Wiadomo jednak, na podstawie przeprowadzonych rozmów z przedstawicielami Beneficjenta Końcowego (instytucji wdrażającej), iż założone wskaźniki

nie zostaną zrealizowane. Zdaniem przedstawiciela Beneficjenta Końcowego (instytucji wdrażającej) powodów szukać należy m.in. w małym zainteresowaniu akredytowanych usługodawców świadczeniem usług doradczych dla firm. Zdaniem zespołu ewaluacyjnego powodów należy szukać głębiej, sięgając bezpośrednio do Ostatecznych Odbiorców, dla których usługi doradcze mają charakter wyłącznie dodatkowy. Szacunkowe wartości wskaźników produktu i rezultatu dla powyższego działania, możliwe do osiągnięcia w okresie realizacji Programu, znajdują się dalszej części opracowania.

Celem działania 2.2 – *Wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw* jest poprawa konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez wsparcie ich nowych inwestycji oraz wzrost skali umiędzynarodowienia przedsiębiorstw poprzez ich promocję. W ramach działania realizowane są dwa poddziałania:

- 2.2.1 – Wsparcie dla przedsiębiorstw dokonujących nowych inwestycji
- 2.2.2 – Wsparcie w zakresie internacjonalizacji przedsiębiorstw.

Celem poddziałania 2.2.1 jest wspieranie nowych inwestycji. Polegają one (w rozumieniu przepisów UE) na utworzeniu lub rozbudowie przedsiębiorstwa produkcyjnego, bądź usługowego oraz na rozpoczęciu w przedsiębiorstwie działalności obejmującej dokonywanie zasadniczych zmian produkcji, produktu lub procesu produkcyjnego. Poprzez nowe inwestycje rozumie się również inwestycje, które wspierają tworzenie nowych miejsc pracy związanych z inwestycją.

Tabela 9. Wartość osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu dla poddziałania 2.2.1

Wskaźniki produktu dla poddziałania 2.2.1	Jedn. miary	Wartość wskaźników określona w Uzupełnieniu Programu	Osiągnięta wartość wskaźników od początku realizacji działania				% - stopień realizacji wskaźnika			
			III kw 2004	IV kw 2004	I kw 2005	II kw 2005	III kw 2004	IV kw 2004	I kw 2005	II kw 2005
Liczba firm otrzymujących dotację w podziale na duże przedsiębiorstwa i MSP	liczba	Duże 45	0	1	13	14	0	2	29	31
		MSP 130	0	0	6	13	0	0	5	10
Wartość wsparcia w % w podziale na duże przedsiębiorstwa i MSP	%	Duże 25	0	0	89,37	62,29	0	0	89,37	-
		MSP 75	0	0	10,63	37,71	0	0	10,63	-

Wskaźniki rezultatu										
Powierzchnia budynków powstałych lub zmodernizowanych w wyniku wsparcia w ramach działania	m ²	300 000	0	0	0	0	0	0	0	0
Odsetek projektów inwestycyjnych dotyczących przedsiębiorstw prowadzonych przez kobiety	%	12%	0	0	0	0	0	0	0	0

Pod koniec II kwartału 2005 roku wartości wskaźników dla poddziałania osiągnęły wartości pozwalające formułować ocenę postępów jego realizacji. Wskaźnik liczby firm otrzymujących dotację w podziale na duże przedsiębiorstwa oraz małe i średnie wskazywał osiągnięcie około 30% wartości referencyjnej w przypadku dużych przedsiębiorstw, oraz zaledwie 10% wartości referencyjnej w przypadku małych i średnich przedsiębiorstw. Podobne relacje (firmy duże – firmy małe i średnie) przyjął wskaźnik dotyczący wartości wsparcia. Z dokonanej analizy wynika, że powodem tego stanu rzeczy jest m.in. stan prawny w zakresie udzielania wsparcia małym i średnim przedsiębiorstwom w ramach ustawy z dnia 20 marca 2002 roku o finansowym wspieraniu inwestycji⁵, na podstawie której udziela się dotacji. Ustawa ta nie preferuje określonej grupy przedsiębiorstw, dlatego też dotrzymanie założonych relacji przedsiębiorstw dużych do małych jest w obecnych warunkach niemożliwe. Wartości wskaźników rezultatu, w ramach poddziałania w badanym okresie nie osiągnęły zamierzonych rezultatów (pozostały zerowe), a ich wartość będzie znana w następnych okresach sprawozdawczych. Prognozowane wartości wskaźników produktu i rezultatu przedstawiono w dalszej części opracowania.

Cel nadrzędny, jaki przyświeca poddziałaniu 2.2.2 – *Wsparcie w zakresie internacjonalizacji przedsiębiorstw* – polega na umiędzynarodowieniu przedsiębiorstw (wyrażającym się w rozwinięciu sieci współpracy, poszerzeniu wielkości eksportu, nawiązaniu kontaktów) działających na terenie kraju. Dodatkowo, poddziałanie to powinno umożliwiać prezentację własnej oferty przedsiębiorstw na targach i wystawach.

⁵ Ustawa z dnia 20 marca 2002 r. o finansowym wspieraniu inwestycji (Dz. U. Nr 41, poz. 363).

Tabela 10. Wartość osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu dla poddziałania 2.2.2

Wskaźniki produktu dla poddziałania 2.2.2	Jedn. miary	Wartość wskaźników określona w Uzupelnieniu Programu	Osiągnięta wartość wskaźników od początku realizacji działania				% - stopień realizacji wskaźnika			
			III kw 2004	IV kw 2004	I kw 2005	II kw 2005	III kw 2004	IV kw 2004	I kw 2005	II kw 2005
Liczba zrealizowanych projektów w podziale na wyjazdowe misje gospodarcze oraz imprezy targowo-wystawiennicze	liczba	misje - 300, targi / wystawy - 600	0	0	0	misje - 705, targi wystawy - 2130	0	0	0	235 / 355
Maksymalna wartość dotacji ogółem dla przedsiębiorców w podziale na wyjazdowe misje gospodarcze oraz imprezy targowo-wystawiennicze	PLN	misje – 7500, targi / wystawy - 20 000	0	0	0	misje 7500 – targi wystawy 20 000 –	0	0	0	100 / 100
Średnia wartość dotacji dla MSP w przeliczeniu na przedsiębiorstwo	PLN	12 000	11 796 000	0	0	12 000	983	0	0	100
Liczba przedsiębiorstw korzystających z dotacji	liczba	15 000	0	0	0	662	0	0	0	4,41
Wskaźnik rezultatu										
Wskaźnik zadowolenia przedsiębiorców z udziału w poszczególnych projektach	%	80	0	0	0	0	0	0	0	0

Analizując powyższą tabelę można zauważyć, iż zaplanowane wartości wskaźników produktu zostały już w większości osiągnięte. Jedynym niezrealizowanym wskaźnikiem jest wskaźnik dotyczący liczby przedsiębiorstw korzystających z dotacji. Kontrowersje w tym przypadku budzi sposób wyznaczenia wielkości referencyjnej wskaźnika (osiągnięto już, w wyrażeniu ilościowym, zaplanowane wskaźniki liczby dofinansowanych targów oraz misji, przy dofinansowaniu, które otrzymało zaledwie 5% firm). W badanym okresie nie osiągnięto zaplanowanej wielkości wskaźnika, mierzącego zadowolenie przedsiębiorców z udziału

w projektach, należy jednak wziąć pod uwagę fakt, że wskaźnik zadowolenia przedsiębiorców z udziału w imprezach mierzy się za pomocą ankiety wypełnianej przez Ostatecznych Odbiorców (beneficjentów) po każdym targach oraz misjach, w których brali udział. Ankiety te analizowane są po wpłynięciu do Beneficjenta Końcowego (instytucji wdrażającej) poprawnie wypełnionego wniosku o płatność – w tej sytuacji analiza wskaźnika będzie możliwa dopiero w następnym okresie sprawozdawczym. Prognozowane wartości wskaźników produktu i rezultatu zawiera dalsza część opracowania.

Działanie 2.3 – *Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje* jest realizowane poprzez zwiększenie konkurencyjności MSP, prowadzących działalność gospodarczą na terenie Polski, w ramach wspierania unowocześnienia ich oferty produktowej i technologicznej. W szczególności wspierane są projekty dotyczące działań modernizacyjnych w MSP, które prowadzą do znaczącej zmiany produktu lub procesu produkcyjnego, wdrażania wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych podejmowanych przez przedsiębiorstwa, zakupu wyników prac badawczo-rozwojowych, praw własności przemysłowej przez przedsiębiorstwa, wdrażania i komercjalizacji technologii i produktów innowacyjnych, zastosowania i wykorzystania technologii gospodarki elektronicznej, zastosowania i wykorzystania ICT (technologie informacyjne i komunikacyjne (z ang. *information and communication technologies*)) w procesach zarządzania przedsiębiorstwem, dostosowywania technologii i produktów do wymagań dyrektyw unijnych, zwłaszcza norm zharmonizowanych i prawodawstwa w zakresie BHP.

W badanym okresie żaden ze wskaźników produktu i rezultatu nie został osiągnięty (por. tabela 11). Powodem tego jest stosunkowo wczesny etap realizacji większości projektów. O ile wartość wskaźnika określającego liczbę wspartych MSP zostanie osiągnięta w niedługim czasie (biorąc pod uwagę fakt, że na dzień 19 sierpnia 2005 roku Instytucja Zarządzająca zatwierdziła już prawie 1200 wniosków, wykonanie wskaźnika jest prawdopodobne już w następnym okresie sprawozdawczym), o tyle wskaźnik dotyczący zaangażowania kapitału własnego przez przedsiębiorstwa znany będzie dopiero po realizacji projektów. Prognozowane wartości wskaźników produktu i rezultatu znajdują się w dalszej części opracowania.

Tabela 11. Wartość osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu dla działania 2.3

Wskaźnik produktu dla działania 2.3	Jedn. miary	Wartość wskaźników określona w Uzupełnieniu Programu	Osiągnięta wartość wskaźników od początku realizacji działania				% - stopień realizacji wskaźnika			
			III kw 2004	IV kw 2004	I kw 2005	II kw 2005	III kw 2004	IV kw 2004	I kw 2005	II kw 2005
Liczba wspartych MSP	liczba	5030	0	0	0	0	0	0	0	0
Wskaźniki rezultatu										
Wartość zaangażowanego kapitału prywatnego	mln €	min. 359	0	0	0	0	0	0	0	0

W ramach działania 2.4 *Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie dostosowywania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska* wyróżniono cztery poddziałania:

- 2.4.1 Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie przeprowadzania inwestycji koniecznych do uzyskania pozwolenia zintegrowanego;
- 2.4.2 Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie gospodarki wodno-ściekowej;
- 2.4.3 Wsparcie przedsiębiorstw w zakresie ochrony powietrza;
- 2.4.4 Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie gospodarki odpadami przemysłowymi i niebezpiecznymi.

Dofinansowane mogą być zarówno inwestycje o charakterze innowacyjnym, powodującym istotne ograniczenie emisji szkodliwych elementów do środowiska naturalnego, jak również inwestycje ograniczające emisję zanieczyszczeń. Niemniej jednak, priorytet mają inwestycje wprowadzające nowe technologie.

Analiza wartości wskaźników produktu i rezultatu (por. tabela 12) wskazuje, iż przyjęły one wartości zerowe w 2 ostatnich kwartałach roku 2004 oraz 2 pierwszych kwartałach 2005 roku. Powodem tego stanu rzeczy jest przede wszystkim wczesny etap realizacji projektów – podpisywanie umów w ramach pierwszej tury naboru wniosków rozpoczęło się dopiero w sierpniu 2005 roku. Wskaźniki produktu powinny być znane w przyszłym okresie sprawozdawczym, zaś prognozowane ich wartości znajdują się dalszej części niniejszego opracowania.

Tabela 12. Wartość osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu dla działania 2.4

Wskaźniki produktu dla działania 2.4	Jedn. miary	Wartość wskaźników określona w Uzupełnieniu Programu	Osiągnięta wartość wskaźników od początku realizacji działania				% - stopień realizacji wskaźnika			
			III kw 2004	IV kw 2004	I kw 2005	II kw 2005	III kw 2004	IV kw 2004	I kw 2005	II kw 2005
Liczba wspartych projektów	liczba	155	0	0	0	0	0	0	0	0
Wartość całkowita wspartych inwestycji	mln PLN	4 000	0	0	0	0	0	0	0	0
Wskaźniki rezultatu										
Liczba instalacji, które w wyniku wsparcia otrzymają pozwolenie zintegrowane, wodno-prawne, na użytkowanie, inne	liczba	125	0	0	0	0	0	0	0	0

Analiza danych dotyczących realizacji wskaźników oddziaływania na poziomie Priorytetu i Programu oraz analiza innych materiałów dotyczących Programu wskazuje, iż skala rzeczywistej interwencji Priorytetów i Programu (mierzona wartościami wskaźników oddziaływania) znana będzie dopiero w kolejnym okresie sprawozdawczym (sprawozdanie roczne).

2) Które spośród wskaźników nie osiągnęły dotychczas zamierzonych wartości i dlaczego?

Analiza poczyniona w ramach pytania pierwszego pozwala stwierdzić, że szereg wskaźników produktów i rezultatu w ramach poszczególnych działań Programu nie zostało osiągniętych. Wpływ na to mają dwójakiego rodzaju czynniki – czynniki związane ze stanem realizacji poszczególnych działań, czy poddziałań Programu oraz czynniki definicyjne, związane z właściwym określeniem docelowych wartości wskaźników produktu i rezultatu.

Do czynników związanych ze stanem realizacji Programu zaliczyć należy następujące czynniki:

- Problemy z realizacją poddziałań w ramach poszczególnych działań – przykładem jest tutaj poddziałanie 1.2.3 *Wsparcie powstawania funduszy seed capital poprzez ich*

dokapitalizowanie, które nie zostało uruchomione ze względu na konieczność notyfikowania zamiaru udzielania pomocy publicznej,

- Problemy ze sprecyzowaniem kategorii Ostatecznych Odbiorców poszczególnych działań – poddziałanie 1.4.5 *Projekty badawcze w obszarze monitorowania i prognozowania rozwoju technologii*,
- Wczesny etap realizacji projektów w ramach poszczególnych działań powoduje, że wartości wskaźników produktu i rezultatu znane będą w wielu przypadkach dopiero po zakończeniu ich realizacji (a czasem w dłuższej perspektywie),
- Małe zainteresowanie Ostatecznych Odbiorców – przykładem jest działanie 2.1,
- Niedoskonałości systemu wdrażania Programu, w tym przede wszystkim:
 - duża liczba złożonych i zatwierdzonych wniosków czeka na swoją realizację (podpisanie umowy) (por. aneks, tabela: Stan realizacji działań Programu);
 - duża liczba składanych wniosków o płatność zawiera błędy.

Do czynników definicyjnych zaliczyć należy następujące czynniki:

- Przeszacowanie lub niedoszacowanie wartości wskaźników produktu i rezultatu na etapie ich formułowania – przykładem jest tutaj działanie 2.1 i wskaźnik dotyczący liczby firm korzystających z usług doradczych,
- Błędne założenia dotyczące interwencji w ramach działań – przykładem może być wskaźnik dotyczący liczby przedsiębiorstw korzystających z dotacji w ramach poddziałania 2.2.2, czy też liczby wspartych funduszy mikropożyczkowych i funduszy poręczeń kredytowych w ramach działania 1.2.

3) Czy osiągnięte dotychczas wskaźniki na poziomie poszczególnych działań i poddziałań pozwolą osiągnąć wskaźniki zapisane w Uzupelnieniu Programu?

Uzyskanie odpowiedzi na powyższe pytanie będzie możliwe zarówno poprzez określenie prognozowanych wartości wskaźników produktu i rezultatu, co jest przedmiotem dalszych analiz w ramach niniejszego badania, jak i poprzez określenie wartości „skuteczności” osiągania wskaźników. Aby oszacować wartość skuteczności, zespół ewaluacyjny wykorzystał metody ilościowe, pozwalające określić stopień przyszłego osiągania wskaźników poprzez pryzmat wskaźników dotychczas osiąganych. Tak skonstruowaną miarą skuteczności jest syntetyczny wskaźnik MW, uśredniający wartości ważone poszczególnych wskaźników i przenoszący je na poziom działania. Jeżeli wskaźnik osiąga wartość wyższą niż jeden, oznacza to, że osiągnięte rezultaty przekroczyły oczekiwane wartości, z kolei wartość niższa od jedności oznacza niższą skuteczność realizacji danego działania, Priorytetu, bądź Programu. Wartości wskaźnika MW dla poszczególnych działań,

Priorytetów i Programu zawiera aneks (tabela: Skuteczność interwencji – wskaźnik MW dla poszczególnych działań, Priorytetów i Programu).

Analiza wartości wskaźnika dla poszczególnych działań Programu wskazuje, że największą wartość osiągnął wskaźnik dla poddziałania 2.2.2 – 1,34, co oznacza, iż osiągnięte rezultaty w znacznym stopniu przekroczyły założenia programowe (należy pamiętać, że wskaźnik ma charakter średniej ważonej, nie uwzględnia przeszacowania lub niedoszacowania wskaźników). Niższą wartość skuteczności realizacji osiągnął wskaźnik dla działania 1.3 – 0,64. Oznacza to, że działanie charakteryzuje się dużą skutecznością osiągania założonych celów, a tym samym możliwe jest osiągnięcie wartości wskaźników zapisanych w Uzupełnieniu SPO-WKP. Dla pozostałych działań wartość wskaźnika przybrała zdecydowanie mniejsze wartości, bądź też wartość wskaźnika przybrała wartość zerową, oznaczającą brak skuteczności w osiąganiu założonych wskaźników, a tym samym celów Programu. Dodatnią wartość wskaźnik MW osiągnął również w przypadku następujących działań/poddziałania: 1.2 – 0,08, 2.1 – 0,000037, 2.2.1 – 0,2 (poddziałanie cechuje dodatkowo duża dynamika przyrostu wartości wskaźnika, co oznacza, że prawdopodobne jest osiągnięcie wielkości wskaźników założonych w Uzupełnieniu SPO-WKP).

Dla większości działań wskaźnik MW przyjął niskie wartości, czego powodem jest z jednej strony brak realizacji działań (powody opisano powyżej), z drugiej strony powodem jest niedoskonałość wskaźnika MW, który prezentuje średnie ważne wartości, zakładając jednocześnie, że każdy z nich posiada taką samą wagę. Mimo to, wskaźnik jest skutecznym narzędziem, którego wykorzystanie obrazuje stopień osiągania celów Programu (poprzez pryzmat osiągniętych już wskaźników produktu i rezultatu).

Jak zauważono na wstępie, określenie prawdopodobieństwa osiągnięcia wskaźników zapisanych w Uzupełnieniu SPO-WKP, będzie możliwe m.in. poprzez określenie prognozowanych wartości wskaźników produktu i rezultatu. Ich prognozowane wartości przedstawiają dalsze analizy dokonane przez zespół ewaluacyjny w toku badań.

4) Jakie są prognozowane wartości osiągania wskaźników produktu i rezultatu na poziomie działań w przyszłych okresach sprawozdawczych?

Prognozowanie przyszłych wartości wskaźników na poziomie działań Programu, wymaga użycia metod ilościowych i jakościowych, wykorzystując przy tym dane wtórne pochodzące z systemu monitoringu Programu oraz dane pierwotne zdobyte podczas indywidualnych wywiadów przeprowadzanych z przedstawicielami Beneficjentów Końcowych (instytucji wdrażających). Oprócz metod analizy ilościowej oraz analizy danych historycznych, w prognozowaniu wykorzystano techniki badań socjologicznych. W oparciu o tak zebrane informacje założono stały kwartalny (w przypadku wskaźników produktu) oraz roczny

(w przypadku wskaźników rezultatu) przyrost dynamiki realizacji poszczególnych wskaźników.

Na podstawie przeprowadzonej analizy stwierdzono, że prognozowane wartości wskaźników produktu i rezultatu dla działania 1.1 zostaną osiągnięte. Wyjątek stanowić będzie tutaj wskaźnik „liczba zrealizowanych projektów”. Docelowo wskaźnik ten osiągnie prawdopodobnie wartość 40% swojej wartości referencyjnej.

Tabela 13. Prognozowane wartości wskaźników produktu i rezultatu – działanie 1.1

Wskaźniki dla działania 1.1		Jedn. miary wsk.	Wartość wskaźników określona w Uzupełnieniu Programu	Osiągnięta wartość wskaźników od początku realizacji działania	Prognozowana wartość wskaźników						Planowany udział realizacji (%)
					II kw 2005	III kw 2005	IV kw 2005	I kw 2006	II kw 2006	III kw 2006	
Wskaźnik produktu	Liczba zrealizowanych projektów	liczba	260	0	0	25	45	65	85	103	39,62
	Liczba sieci instytucji otoczenia biznesu, które skorzystały ze wsparcia	liczba	6	9	ZREALIZOWANY						
	Liczba instytucji otoczenia biznesu, które skorzystały ze wsparcia	liczba	120	140	ZREALIZOWANY						
				2005			2006 – 2007				
Wskaźnik rezultatu	Liczba nowych usług dla przedsiębiorców	liczba	400 (w tym 25 realizowanych we współpracy z zagranicznymi instytucjami otoczenia biznesu)	0	400			0			
	Efekt dźwigni finansowej	mln €	min. 4,63	0	4,63			0			
	Wskaźnik zadowolenia klientów	%	80% zadowolonych klientów wśród badanych klientów korzystających z usług instytucji otoczenia biznesu	0	80			0			
	Liczba instytucji zrzeszonych w KSU 1 rok po zakończeniu projektów	liczba	200	0	200			0			
	Liczba instytucji zrzeszonych w KSI 1 rok po zakończeniu projektów	liczba	30	0	30			0			

Wskaźnik wzrostu liczby przedsiębiorców korzystających z usług instytucji otoczenia biznesu, które uzyskały wsparcie w ramach działania, mierzony 1 rok po zakończeniu projektów również osiągnie wartość referencyjną. Prawdopodobnie wartość ta zostanie osiągnięta w 2007 roku. Zdaniem przedstawiciela Beneficjenta Końcowego (instytucji wdrażającej) osiągnięcie docelowej wartości wskaźnika liczby zrealizowanych projektów będzie niemożliwe (wskaźnik osiągnie prawdopodobnie ok. 40% wartości referencyjnej).

Planowaną wartość wskaźników produktu i rezultatu dla działania 1.2 pokazuje tabela 14.

Tabela 14. Prognozowane wartości wskaźników produktu i rezultatu – działanie 1.2

Wskaźniki dla działania 1.2	Jedn. miary wsk.	Wartość wskaźników określona w Uzupełnieniu Programu	Osiągnięta wartość wskaźników od początku realizacji działania	Prognozowana wartość wskaźników						Planowany udział realizacji (%)	
				II kw 2005	III kw 2005	IV kw 2005	I kw 2006	II kw 2006	III kw 2006		IV kw 2006
Wskaźniki produktu	Liczba wspartych funduszy mikropożyczkowych	liczba	95	20	11	38	47	56	65	75	78,95
	Liczba wspartych funduszy poręczeń kredytowych	liczba	55	15	9	27	33	39	45	55	100,00
	Liczba wspartych funduszy typu seed capital	liczba	5	0	-	-	-	-	-	-	-
	Średnia wartość dotacji udzielonej na dokapitalizowanie funduszu mikropożyczkowego	tys. €	1 200	0	2 103	ZREALIZOWANY					
	Średnia wartość dotacji udzielonej na dokapitalizowanie funduszu poręczeń kredytowych	tys. €	1 200	0	2 772	ZREALIZOWANY					
	Średnia wartość wsparcia finansowego (inwestycja i dotacja) udzielonej na dokapitalizowanie funduszu typu seed capital	tys. €	6 000	0	-	-	-	-	-	-	-
Wskaźniki rezultatu				2005			2006				
	Liczba działających funduszy mikropożyczkowych	liczba	110	10			80				72,73
	Liczba działających funduszy poręczeń kredytowych	liczba	110	10			75				68,18
	Liczba przedsiębiorstw, które uzyskały pożyczki przyznane przez wsparte fundusze mikropożyczkowe	liczba	4 800	400			5 000				104,16

Liczba przedsiębiorstw, które uzyskały poręczenia przyznane przez wsparte fundusze poręczeń kredytowych	liczba	2 200	247	2 420	110,00
Liczba przedsiębiorstw, które uzyskały wsparcie finansowe udzielone przez wsparte fundusze seed capital (w ciągu 5 lata działalności funduszy)	liczba	100	-	-	-
Wartość poręczonych kredytów przez wsparte fundusze poręczeń kredytowych	mln €	130	2	195	150,00
Efekt dźwigni – wartość zaangażowanego kapitału prywatnego	mln €	min. 35,34	7	53	150,00
Wielkość inwestycji w sektorze przedsiębiorstw	mln €	360	60	390	150,00

Analizując dane należy zauważyć, że większość wskaźników osiągnie prawdopodobnie swoją wartość referencyjną lub ją przekroczy. Planowana wartość wskaźnika liczby wspartych funduszy mikropożyczkowych nie zostanie osiągnięta, czego powodem jest zawyżenie liczby funduszy (w Polsce obecnie działa około 80 funduszy pożyczkowych oraz około 80 poręczeniowych; wątpliwe jest, aby docelowo powstało kolejnych 30 funduszy – w badanym okresie wystąpił jeden taki przypadek). Logicznym następstwem jest zaniżenie wskaźnika średniej wartości udzielonej dotacji. Ze względu na fakt, iż nie uruchomiono jeszcze poddziałania 1.2.3 (fundusze załączkowe) przyszłe wskaźniki dla tego poddziałania nie mogły zostać wyznaczone. Wskaźniki liczby działających funduszy mikropożyczkowych i liczby działających funduszy poręczeniowych nie osiągną swoich docelowych wartości. Powodem tego stanu rzeczy jest mniejsza liczba funduszy istniejących przed uruchomieniem interwencji oraz mniejsze zainteresowanie instytucji otoczenia biznesu tworzeniem nowych funduszy (mniejsze niż zakładano na etapie programowania).

W przypadku działania 1.3 prognozowane wartości wskaźników produktu i rezultatu osiągną swoje docelowe wartości, bądź też znacząco je przekroczą. Wyjątek stanowi wskaźnik produktu „liczba podmiotów zarządzających parkami i inkubatorami, które uzyskały wsparcie doradcze” oraz wskaźnik rezultatu określający liczbę nowych miejsc pracy, utworzonych w parkach – docelową wartość wskaźnik osiągnie w 2008 roku.

Tabela 15. Prognozowane wartości wskaźników produktu i rezultatu – działanie 1.3

Wskaźniki dla działania 1.3		Jedn. miary wsk.	Wartość wskaźników określona w Uzupełnieniu Programu	Osiągnięta wartość wskaźników od początku realizacji działania	Prognozowana wartość wskaźników						Planowany udział realizacji (%)
					II kw 2005	III kw 2005	IV kw 2005	I kw 2006	II kw 2006	III kw 2006	
Wskaźniki produktu	Liczba działających parków przemysłowych, które uzyskały wsparcie finansowe	liczba	15	10	14	18	ZREALIZOWANY				
	Liczba działających parków naukowo-technologicznych, które uzyskały wsparcie finansowe	liczba	7	7	ZREALIZOWANY						
	Liczba utworzonych, aktywnych inkubatorów technologicznych, w tym w parkach naukowo-technologicznych	liczba	15	8	10	12	14	16	ZREALIZOWANY		
	Liczba podmiotów zarządzających parkami i inkubatorami technologicznymi, które uzyskały pomoc doradczą, w tym studia wykonalności, biznes plany oraz oceny oddziaływania na środowisko	liczba	37	14	15	16	17	18	19	20	54,54
				2005			2006-2008				
Wskaźniki rezultatu	Liczba firm, które korzystają z infrastruktury parków przemysłowych i naukowo-technologicznych oraz inkubatorów technologicznych	liczba	300 (2008 r.)	0			435				145,00
	Liczba nowych miejsc pracy utworzonych w parkach przemysłowych	liczba	1 800 (2008 r.)	0			5000				277,78
	Liczba nowych miejsc pracy utworzonych w parkach naukowo-technologicznych	liczba	600 (2008 r.)	0			80				13,33
	Liczba nowych miejsc pracy utworzonych w inkubatorach technologicznych	liczba	600 (2008 r.)	0			600				100,00
	Liczba nowych przedsiębiorstw utworzonych przy wsparciu parków technologicznych, przemysłowych i naukowo-technicznych i inkubatorów	liczba	45	0			45				100,00

Chcąc prognozować przyszły stan wielkości wskaźników produktu oraz rezultatu dla działania 1.4, nie można w tym przypadku przyjąć metody bazującej na modelu

ekonometrycznym, który pozwoliłby na oszacowanie przyszłych wartości wskaźników produktu oraz rezultatu w oparciu o dane historyczne. Wynika to z faktu, iż dane historyczne mają wartości zerowe i nie jest możliwe (jedynie metodami matematycznymi) wskazanie na przyszłą wielkość wskaźników i ich dynamikę. Dlatego też, prognoza opiera się na danych zdobytych podczas wywiadu z przedstawicielem Beneficjenta Końcowego (instytucji wdrażającej).

Tabela 16. Prognozowane wartości wskaźników produktu i rezultatu – działanie 1.4

Wskaźniki dla działania 1.4		Jedn. miary wsk.	Wartość wskaźników określona w Uzupelnieniu Programu	Osiągnięta wartość wskaźników od początku realizacji działania	Prognozowana wartość wskaźników						Planowany udział realizacji (%)
				II kw 2005	III kw 2005	IV kw 2005	I kw 2006	II kw 2006	III kw 2006	IV kw 2006	
Wskaźniki produktu	Liczba finansowanych projektów badawczych i B+R	liczba	500	10	11	106	200	250	300	350	70
	Liczba wyposażonych laboratoriów badawczych i specjalistycznych	liczba	110	7	7	22	44	80	100	121	110
	Liczba opublikowanych raportów dotyczących prognozowania rozwoju technologii	liczba	10	8	8	1	3	4	7	10	100
	Liczba firm zaangażowanych w realizację wspólnych projektów B+R (w tym MSP)	liczba	700	14	22	152	200	250	300	350	50
				2005			2006				
Wskaźniki rezultatu	Wzrost inwestycji w przedsiębiorstwach uczestniczących w projektach badawczych	%	10	5			10			X	
	Zwiększenie zatrudnienia w sferze B+R, w tym w firmach (liczba nowych miejsc pracy)	liczba	200	80			120			60	
	Liczba firm, które skorzystały z usług laboratoriów, badawczych i specjalistycznych	liczba	2100	650			1 050			50	
	Liczba zgłoszeń patentowych dokonanych w wyniku realizacji projektów B+R	liczba	40	10			20			50	
	Liczba wprowadzonych na rynek nowych produktów/technologii przez firmy, które otrzymały pomoc	liczba	300	100			100			33	
	Liczba nowo powstałych firm opartych na wykorzystaniu zaawansowanych technologii założonych w wyniku działalności CZT i Centrów Doskonałości	liczba	25	5			10			40	

Analizując dane zawarte w tabeli można zauważyć, że wartości wskaźników produktu i rezultatu dla działania w większości przypadków nie zostaną osiągnięte. Dodatkowo, należy mieć na uwadze fakt, iż tak dobrane wskaźniki produktu, jak i rezultatu (zamieszczone

w Uzupełnieniu SPO-WKP) nie odzwierciedlają potrzeb wskaźników o charakterze monitorującym działania 1.4. Dyskusyjną jest bowiem kwestia czy np. zwiększenie zatrudnienia w laboratoriach stanowi miarodajny wskaźnik produktu Działania 1.4, w sytuacji, kiedy jest ono nastawione na podnoszenie poziomu innowacyjności? Największe wątpliwości, w przypadku wskaźników produktu, budzą wskaźniki dotyczące liczby realizowanych projektów badawczych oraz liczby firm zaangażowanych w realizację projektów badawczych. Ich prognozowane wartości znacznie odbiegają od wartości wskaźników zapisanych w Uzupełnieniu SPO-WKP. W przypadku wskaźników rezultatu prognozowanej wartości nie osiągnie większość z nich.

Prognozowane wartości wskaźników produktu i rezultatu dla działania 1.5 nie zostały wyznaczone. Powody zostały opisane w części pierwszej, opisującej aktualny stan realizacji działania i stopień osiągania jego wskaźników.

W celu wskazania przyszłych wartości wskaźników dla działania 2.1 skorzystano z materiałów dostępnych u Beneficjenta Końcowego (instytucji wdrażającej). Na tej podstawie dokonano oszacowania wskaźników produktu i rezultatu, zakładając ich stałą dynamikę (por. tabela 17). Dla jednego ze wskaźników rezultatu, przyjęto założenie, że pomimo szeregu trudności, przedsiębiorcy pozytywnie wypowiadać się będą o możliwości skorzystania z pomocy publicznej w ramach działania. Efekt dźwigni wyliczono jako średnią 2-krotność planowanych przez Ostatecznych Odbiorców nakładów. Według obliczeń Beneficjenta Końcowego (instytucji wdrażającej), ostateczna wartość przyznanego wsparcia wyniesie ok. 80,5 mln złotych. Zatem na moment zakończenia procesu realizacji SPO-WKP, wskaźniki dla działania 2.1 nie zostaną osiągnięte. Dla wskaźników produktu planowany udział realizacji wyniesie około 20%, zaś w przypadku wskaźników rezultatu nie zostanie wygenerowana odpowiednia ilość środków prywatnych, co oznacza, że wskaźnik także nie zostanie osiągnięty.

Tabela 17. Prognozowane wartości wskaźników produktu i rezultatu – działanie 2.1

Wskaźniki dla działania 2.1		Jedn. miary wsk.	Wartość wskaźników określona w Uzupełnieniu Programu	Osiągnięta wartość wskaźników od początku realizacji działania	Prognozowana wartość wskaźników						Planowany udział realizacji (%)
					II kw 2005	III kw 2005	IV kw 2005	I kw 2006	II kw 2006	III kw 2006	
Wskaźniki produktu	Liczba MSP korzystających z usług doradczych	liczba	16 101	197	214	903	1395	1887	2379	2871	17,83
	Liczba nowo powstałych firm opartych na wykorzystaniu zaawansowanych technologii, które uzyskały wsparcie doradcze	liczba	450	0	1	18	36	54	72	90	20

				2005	2006	
Wskaźniki rezultatu	Wskaźnik zadowolenia przedsiębiorców z uzyskanych usług	%	90	80	90	X
	Efekt dźwigni finansowej	mln €	min. 33,2	11	20	60,24

Tabela 18. Prognozowane wartości wskaźników produktu i rezultatu – poddziałanie 2.2.1

Wskaźniki dla działania 2.2.1		Jedn. miary wsk.	Wartość wskaźników określona w Uzupełnieniu Programu	Osiągnięta wartość wskaźników od początku realizacji działania	Prognozowana wartość wskaźników						Planowany udział realizacji (%)
				II kw 2005	III kw 2005	IV kw 2005	I kw 2006	II kw 2006	III kw 2006	IV kw 2006	
Wskaźniki produktu	Liczba firm otrzymujących dotację w podziale na duże przedsiębiorstwa i MSP	liczba	Duże 45	14	15	18	20	25	29	30	69,76%
		liczba	MSP 130	13	2	24	46	68	90	114	87,69%
	Wartość wsparcia w % w podziale na duże przedsiębiorstwa i MSP	%	Duże 25	62,29	95,4	70	60	50	35	25	X
		%	MSP 75	37,71	4,56	25	35	50	65	75	X
				2005			2006				
Wsk. rez.	Powierzchnia budynków powstałych lub zmodernizowanych w wyniku wsparcia w ramach działania	m ²	300 000	200 000			?			?	
	Odsetek projektów inwestycyjnych dotyczących przedsiębiorstw prowadzonych przez kobiety	%	12	2			?			X	

Dane historyczne wskaźników produktu i rezultatu dla poddziałania 2.2.1 pozwoliły na wyliczenie ich przyszłych wartości, korzystając z metod matematycznych (przy niezmienności czynników kształtujących obecną dynamikę postępu poddziałania) (por. tabela 18). Wyniki skonfrontowano z informacjami uzyskanymi podczas wywiadu. Dzięki temu stwierdzono, że w najbliższych rundach aplikacyjnych liczba wniosków składanych przez przedsiębiorstwa nie będzie już tak duża (właśnie ze względu na ich duży udział w poprzednich etapach), a co za tym idzie planowana wielkość wskaźników produktu nie osiągnie prawdopodobnie wartości referencyjnej. Niemożliwe jest oszacowanie przyszłej wartości wskaźników rezultatu poddziałania na 2006 rok. Dane historyczne (za 2004 rok) wykazywały wartość zerową, natomiast podczas wywiadów nie można było uzyskać jednoznacznej odpowiedzi (dane będą dostępne po weryfikacji wartości z 2004 roku w oparciu o wnioski o płatność).

Dla poddziałania 2.2.2 większość wskaźników produktu i rezultatu osiągnęło już swoją wartość referencyjną. Jedyne nieosiągnięty dotychczas wskaźnik – liczba przedsiębiorstw

korzystających z dotacji – powinien osiągnąć wartość około 57% swojej wartości referencyjnej. Na podstawie informacji zdobytych podczas wywiadów można przewidzieć, że wskaźnik rezultatu określający poziom zadowolenia przedsiębiorców z partycypacji w targach i misjach gospodarczych za granicą, określony na poziomie 80%, zostanie osiągnięty (wartość wskaźnika w 2005 oraz 2006 roku osiągnie wartości referencyjne).

Tabela 19. Prognozowane wartości wskaźników produktu i rezultatu – poddziałanie 2.2.2

Wskaźniki dla działania 2.2.2		Jedn. miary wsk.	Wartość wskaźników określona w Uzupełnieniu Programu	Osiągnięta wartość wskaźników od początku realizacji działania	Prognozowana wartość wskaźników								Planowany udział realizacji (%)
					II kw 2005	III kw 2005	IV kw 2005	I kw 2006	II kw 2006	III kw 2006	IV kw 2006		
Wskaźniki produktu	Liczba zrealizowanych projektów w podziale na wyjazdowe misje gospodarcze oraz imprezy targowo-wystawiennicze	liczba	Misje - 300, targi / wystawy 600	Misje - 705, targi / wystawy 2130	ZREALIZOWANY								
	Maksymalna wartość dotacji ogółem dla przedsiębiorców w podziale na wyjazdowe misje gospodarcze oraz imprezy targowo-wystawiennicze	PLN	7500 PLN – misje, 20 000 PLN – targi	7500 PLN – misje, 20 000 PLN – targi	ZREALIZOWANY								
	Średnia wartość dotacji dla MSP w przeliczeniu na przedsiębiorstwo	PLN	12000	11796	ZREALIZOWANY								
	Liczba przedsiębiorstw korzystających z dotacji	liczba	15000	0	850	3500	4750	6000	7250	8500	56,67%		
				2005				2006					
Wskaźniki rezultatu	Wskaźnik zadowolenia przedsiębiorców z udziału w poszczególnych projektach	%	80	80	80				X				

Prognozowane wartości wskaźników produktu i rezultatu dla działania 2.3 przedstawia tabela 20.

Tabela 20. Prognozowane wartości wskaźników produktu i rezultatu – działanie 2.3

Wskaźniki dla działania 2.3		Jednostka miary wskaźnika	Wartość wskaźników określona w Uzupełnieniu Programu	Osiągnięta wartość wskaźników w okresie objętym sprawozdaniem	Prognozowana wartość wskaźników								Planowany udział realizacji (%)
					II kw 2005	III kw 05	IV kw 05	I kw 06	II kw 06	III kw 06	IV kw 06		
Wskaźniki produktu	Liczba wspartych MSP	liczba	5030	0	209	1269	2325	3383	4441	5500	109,34		
Wskaźniki rezultatu	Wartość zaangażowanego kapitału prywatnego	mln €	min. 359	2005				2006				100,00	
				180				359					

Na podstawie danych z powyższej tabeli oraz na podstawie danych uzyskanych podczas wywiadu można stwierdzić, że założone w Uzupelnieniu SPO-WKP wskaźniki produktu i rezultatu dla działania zostaną osiągnięte. Wskaźnik liczba wspartych MSP przekroczy prawdopodobnie kilkakrotnie swoją wartość referencyjną.

Chcąc prognozować przyszły stan wielkości wskaźników produktu oraz rezultatu dla działania 2.4 nie można przyjąć metody wyliczeń opierającej się na danych historycznych. Wynika to z faktu, iż dane historyczne mają wartości zerowe i nie jest możliwe wskazanie przyszłej wielkości wskaźników i ich dynamiki w oparciu o metody matematyczne. Prognozy wartości wskaźników produktu i rezultatu dla działania prezentuje tabela 21.

Analiza wartości danych zawartych w tabeli wskazuje, iż wskaźniki produktu zostaną osiągnięte do końca 2006 roku. Wskazano również, że liczba wspartych przedsiębiorstw przekroczy prawdopodobnie wartość o ok. 15% względem wartości referencyjnej. NFOŚiGW przyjął strategię tzw. *overbook*, wedle której akceptację otrzymuje ok. 20-30% (w wyrażeniu wartościowym) wniosków więcej. Rozwiązanie to służy w przypadku gdy część przedsiębiorców nie wywiąże się ze stawianych im wymagań. Wskaźnik dotyczący liczby instalacji, które w wyniku wsparcia otrzymają pozwolenie zintegrowane lub inne pozwolenie może nie osiągnąć wartości referencyjnej (wskaźnik osiągnie maksymalnie 1/3 jego wartości bazowej). Zdaniem przedstawiciela Beneficjenta Końcowego (instytucji wdrażającej) przyczyną tego stanu rzeczy jest niewielka wiedza przedsiębiorców o pozwoleniach zintegrowanych, a przez to niewystarczające zainteresowanie poddziałaniem 2.4.1. Zdaniem zespołu ewaluacyjnego małe zainteresowanie dotyczy wszystkich poddziałań (w ramach pierwszego naboru wniosków), a niski stopień realizacji wskaźnika będzie wynikiem faktu, że wskaźnik ten jest efektem realizacji tylko części projektów w ramach działania (projekty w ramach działania dotyczą nie tylko projektów kończących się uzyskaniem pozwolenia zintegrowanego lub innego pozwolenia).

Tabela 21. Prognozowane wartości wskaźników produktu i rezultatu – działanie 2.4

Wskaźniki dla działania 2.4		Jedn. miary wsk.	Wartość wskaźników określona w Uzupełnieniu Programu	Osiągnięta wartość wskaźników od początku realizacji działania	Prognozowana wartość wskaźników						Planowany udział realizacji (%)
					II kw 2005	III kw 2005	IV kw 2005	I kw 2006	II kw 2006	III kw 2006	
Wskaźniki produktu	Liczba wspartych projektów	liczba	155	0	26	40	60	90	130	180	116
	Wartość całkowita wspartych inwestycji	mln PLN	4 000	0	200	950	1 500	2 250	3 250	4 500	113
				2005			2006				
Wskaźniki rezultatu	Liczba instalacji, które w wyniku wsparcia otrzymają pozwolenie zintegrowane, wodno-prawne, na użytkowanie, inne	liczba	125	20			41				33

Wartość planowanych wskaźników oddziaływania na poziomie Priorytetu i Programu pokazuje tabela 25. Zaprezentowane wartości pochodzą ze sprawozdania z realizacji SPO-WKP, lata 2004-2006 (rocznego za 2004 rok). Wartości poszczególnych wskaźników określone zostały w oparciu o wartości bazowe przedstawione w Uzupełnieniu Programu (dane w Uzupełnieniu wskazują wartości za rok 2003). Pomiar wartości wskaźników zostanie dokonany po zakończeniu okresu sprawozdawczego dla Programu (sprawozdanie roczne), zatem określenie prawdopodobieństwa realizacji wskaźników będzie możliwe w późniejszym okresie.

Tabela 22. Prognozowane wartości wskaźników oddziaływań na poziomie Priorytetów i Programu.

SPO-WKP	Jednostka miary	Wartość wskaźników określona w Uzupełnieniu Programu	Wartość wskaźników planowana do osiągnięcia (przyrost względem 2003 roku)
		2003	2005
Program			
Wskaźnik oddziaływania			
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (pow. 49 pracujących) w całości ich nakładów inwestycyjnych	%	12 (w 2008r.)	10
Odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych w liczbie przedsiębiorstw ogółem	%	17,50 (w 2008r.)	12

Udział MSP w eksporcie ogółem w %	%	48 (w 2008r.)	45
Udział przedsiębiorstw w nakładach na badania i rozwój	%	35 (w 2008r.)	10
Liczba utworzonych nowych miejsc pracy wskutek działań SPO-WKP	liczba	44 150 (w 2008r.)	3 950
Priorytet I			
Wskaźnik oddziaływania			
Wzrost liczby przedsiębiorstw korzystających z usług dostarczanych przez instytucje wspierania biznesu	%	30 (w 2008r.)	5
Wartość kredytów inwestycyjnych poręczonych przez fundusze poręczeniowe	mln €	150 (w 2008r.)	1
Wartość inwestycji wspartych przez fundusze mikro-pożyczkowe	mln €	150 (w 2008r.)	2
Liczba stworzonych miejsc pracy w przedsiębiorstwach działających w parkach przemysłowych	liczba	1 800 (w 2008r.)	200
Liczba stworzonych miejsc pracy w parkach naukowo-technologicznych	liczba	600 (w 2008r.)	100
Liczba działających nowo powstałych przedsiębiorstw opartych na wykorzystaniu nowych technologii, które otrzymały wsparcie w ramach SPO-WKP w formie <i>seed capital</i>	liczba	30 (w 2008r.)	5
Liczba MSP zaangażowanych w innowacyjną współpracę	liczba	755 (w 2008r.)	30
Udział podstawowych usług publicznych dostępnych przez Internet	%	57 (w 2008r.)	36
Wskaźnik dodatkowy			
Nakłady na B+R jako udział w nakładach na działalność innowacyjną w przemyśle (powyżej 49 pracowników)	%	15 (w 2008r.)	11,50
Nakłady na B+R jako udział w nakładach innowacyjnych w sektorze usług rynkowych	%	12 (w 2008r.)	10
Priorytet II			
Wskaźnik oddziaływania	liczba	28 000 (w 2008r.)	2900
Liczba nowo powstałych miejsc pracy			
Liczba przedsiębiorstw wspartych w ramach SPO-WKP, które wprowadziły nowe produkty na rynek	liczba	13 600 (w 2008r.)	280
Odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych w przemyśle wśród przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie w ramach SPO-WKP	%	80 (w 2008r.)	10
Odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych w sektorze usług wśród przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie w ramach SPO-WKP	%	80 (w 2008r.)	10
Liczba przedsiębiorstw wspartych w ramach SPO-WKP, które podpisały porozumienia importowe/eksportowe.	liczba	2 250 (w 2008r.)	50
Liczba przedsiębiorstw opartych na wykorzystaniu nowych technologii, które powstały w wyniku wsparcia doradczego w ramach SPO-WKP	liczba	200 (w 2008r.)	10
Wskaźnik dodatkowy			
Udział wartości sprzedaży nowych lub zmodernizowanych wyrobów w wartości sprzedanych ogółem	%	21 (w 2008r.)	3
Odsetek firm innowacyjnych w przemyśle	%	17,50 (w 2008r.)	
Liczba instalacji, dla których wydano pozwolenia zintegrowane	liczba	900	25

Wydatki na działalność innowacyjną w przemyśle (firmy powyżej 49 pracowników) w wydatkach na inwestycje	%	12 (w 2008r.)	
Odsetek firm innowacyjnych w sektorze usług	%	20 (w 2008r.)	-
Udział inwestycji w PKB	%	22 (w 2008r.)	14
Przeciętna liczba zatrudnionych w przedsiębiorstwach sektora MSP	liczba	4,5 (w 2008r.)	3,5

5) Czy środki zaalokowane na poszczególne Priorytety, działania i poddziałania są wystarczające do realizacji celów?

Odpowiedź na pytanie wymaga oszacowania wartości projektów objętych dotychczas umowami o dofinansowanie w ramach każdego działania (wartość dokonanych płatności zniekształca obraz), zestawienia ich z wartościami środków zaalokowanych na poszczególne działania, jak również określenia potencjalnego zainteresowania Ostatecznych Odbiorców (rozumianego, jako liczba wniosków złożonych poprawnie pod względem formalnym). Uwzględnić należy również wartości osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu dla poszczególnych działań i poddziałań. Dokonana na tej podstawie analiza pozwoli stwierdzić, czy środki zaalokowane na poszczególne działania są wystarczające do realizacji celów, a zarazem da podstawę do podjęcia decyzji na temat ewentualnej realokacji środków.

Analiza wartości dla poszczególnych działań Programu wskazuje, iż w dwóch przypadkach - działania 2.1 oraz poddziałania 2.2.2, wartość zaalokowanych środków jest wystarczająca do realizacji celów, jednak wartość złożonych wniosków w obu przypadkach jest kilkakrotnie mniejsza niż wartość środków zaalokowanych na działanie/poddziałanie, co pozwala stwierdzić, że środki te nie zostaną wykorzystane. Daje to podstawę do realokacji środków z powyższych działań/poddziałań (o ile w przypadku działania 2.1 planowane wartości wskaźników nie zostały osiągnięte, a decyzja o realokacji może utrudnić ich osiągnięcie, o tyle w przypadku poddziałania 2.2.2 wskaźniki zostały już w większości osiągnięte).

Duże zainteresowanie w ramach działania 1.1 oraz działania 1.2 (wyrażone wartością złożonych wniosków) oraz wartość środków zaalokowanych na działania, daje teoretycznie podstawę do stwierdzenia, iż wartość środków nie jest wystarczająca do realizacji celów. Jednakże biorąc pod uwagę fakt, iż wskaźniki produktu i rezultatu dla powyższych działań zostaną w dużej mierze osiągnięte, a liczba Ostatecznych Odbiorców ma charakter zamknięty, stwierdza się, że ilość środków przeznaczonych na powyższe działania jest wystarczająca, by zrealizować założone dla powyższych działań cele.

Na podstawie danych zawartych w tabeli odnoszących się do działania 1.3 stwierdzono, że wartość zaalokowanych środków jest mniejsza, niż wartość złożonych wniosków, co daje podstawę do zwiększenia środków na powyższe działanie. Z kolei analiza wartości osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu (wartości wskaźników zostały lub zostaną osiągnięte) powoduje, że ewentualna alokacja środków na powyższe działanie pozostaje „sprawą otwartą”.

Duża wartość złożonych wniosków w ramach działania 1.4 (dotyczy części poddziałań), przy rosnącym zainteresowaniu poddziałaniami inwestycyjnymi i małym stopniu osiągnięcia wskaźników pozwala stwierdzić, że w dłuższej perspektywie, środki mogą okazać się niewystarczające do realizacji celów. Na tym etapie realizacji działania, powyższe stwierdzenie może być obciążone jednak dużym błędem (dopiero w bieżącym okresie sprawozdawczym rozpoczęło się na szerszą skalę podpisywanie umów o dofinansowanie w ramach działania).

Podobna sytuacja dotyczy działania 1.5, dla którego zainteresowanie wyrażone wartością złożonych wniosków (projektów) jest większe, niż wartość środków zaalokowanych na działanie, a stopień realizacji wskaźników i wartość podpisanych umów (tym samym wartość realizowanych projektów) daje podstawę do stwierdzenia, że obecna alokacja może być niewystarczająca do realizacji zapisanych w Uzupelnieniu SPO-WKP celów.

Dla poddziałania 2.2.1 wartość złożonych wniosków jest ponad dwukrotnie większa niż wartość środków zaalokowanych na poddziałanie, co przy dużym zainteresowaniu poddziałaniem i nieznacznym aktualnym stopniu osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu, może dać podstawę do podjęcia decyzji o dodatkowej alokacji środków na powyższe poddziałanie. Biorąc jednak pod uwagę fakt, iż realizacją projektów w ramach działania zainteresowane są w większym stopniu duże przedsiębiorstwa (ze względu na pozycję finansową i opisaną w pierwszej części badania sytuację w zakresie wspierania inwestycji), a także fakt, że projekty powinny w większej mierze dotyczyć nowych, innowacyjnych technologii, należy zastanowić się nad słusznością ewentualnej realokacji środków na powyższe poddziałanie.

Powyższa sytuacja dotyczy w dużej mierze także działania 2.3, w ramach którego zainteresowanie mierzone wartością złożonych wniosków projektowych znacząco przekracza wartość środków zaalokowanych na działanie. Wartość osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu pozwala jednak w tym przypadku stwierdzić, że wielkość środków jest wystarczająca do realizacji celów działania, zaś dodatkowa alokacja środków na działanie

jest, zdaniem zespołu ewaluacyjnego, możliwa tylko w przypadku zapewnienia mechanizmów pozwalających wyselekcjonować projekty innowacyjne (co najmniej w skali Europy).

Przy aktualnym (rosnącym) zainteresowaniu działaniem 2.4, wartość zaalokowanych środków wydaje się być wystarczająca do realizacji zapisanych dla działania celów (możliwe jest osiągnięcie zapisanych w Uzupelnieniu SPO-WKP wskaźników). Jednakże, podobnie jak w działaniu 1.4 i 1.5 decyzja o ewentualnej alokacji środków na działanie jest obciążona dużym błędem, ze względu na początkowy etap realizacji projektów.

Tabela 23. Wykorzystanie środków w ramach Programu.

Działanie/ poddziałanie	Liczba złożonych wniosków poprawnych pod względem formalnym	Wartość złożonych wniosków (mln zł)	Liczba wniosków zatw. przez IZ	Liczba podpisanych umów o dofinansowanie	Wartość projektów objętych umowami o dofinansowanie (mln zł)	Wartość zaalokowanych środków na działanie (mln zł)
Poddziałanie 1.1.1 Wsparcie instytucji otoczenia biznesu zrzeszonych w sieci KSU	2	153,46	2	2	127,45	152
Poddziałanie 1.1.2 Wsparcie instytucji otoczenia biznesu oraz sieci instytucji otoczenia biznesu	144		103	90		
Poddziałanie 1.2.1 Dokapitalizowanie funduszy mikro-pożyczkowych	42	895,37	31	22	328,56	882
Poddziałanie 1.2.2 Dokapitalizowanie funduszy poręczeń kredytowych	28		24	19		
Działanie 1.3 Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm	107	909,42	60	31	200,64	686
Poddziałanie 1.4.1 Projekty celowe obejmujące badania stosowane i prace rozwojowe: wyłącznie w zakresie badań przemysłowych i przedkonkurencyjnych prowadzonych przez przedsiębiorstwa lub grupy przedsiębiorstw samodzielnie albo we współpracy z instytucjami sfery B+R	16	568,2	3	-	0	560
Poddziałanie 1.4.2 Inwestycje związane z budową, modernizacją i wyposażeniem laboratoriów świadczących specjalistyczne usługi dla przedsiębiorstw, realizowane przez jednostki naukowe	79		36	-		
Poddziałanie 1.4.3 Inwestycje związane z budową, modernizacją i wyposażeniem specjalistycznych laboratoriów CZT i Centrów Doskonałości działających w priorytetowych dziedzinach rozwoju polskiej gospodarki	108		28	-		
Poddziałanie 1.4.4 Projekty celowe realizowane przez CZT	3		-	-		
Poddziałanie 1.4.5 Projekty badawcze w obszarze monitorowania i prognozowania rozwoju technologii (z ang. foresight)	2		-	-		

Działanie 1.5 Rozwój systemu dostępu przedsiębiorców do informacji i usług publicznych on-line	30	822,48	7	7	0	621
Działanie 2.1 Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo	1 333	16,97	560	475	7,0	134
Poddziałanie 2.2.1 Wsparcie dla przedsiębiorstw dokonujących nowych inwestycji	792	2 977,59	48	29	188,68	1 326
Poddziałanie 2.2.2 Wsparcie w zakresie internacjonalizacji przedsiębiorstw	1 742	15,57	1 304	1 035	9,04	172
Działanie 2.3 Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje	12 048	2 485,42	1 194	686	260,35	1 454
Poddziałanie 2.4.1 Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie przeprowadzenia inwestycji koniecznych do uzyskania pozwolenia zintegrowanego	27	223,07	12	-	0	839
Poddziałanie 2.4.2 Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie gospodarki wodno-ściekowej	12		8	-		
Poddziałanie 2.4.3 Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie ochrony powietrza	7		2	-		
Poddziałanie 2.4.4 Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie gospodarki odpadami przemysłowymi i niebezpiecznymi	16		6	-		

6) Jaka jest efektywność ekonomiczna wybieranych projektów?

Efektywność ekonomiczna składanych i wybieranych wniosków projektowych oceniana jest z jednej strony przez samych Ostatecznych Odbiorców, którzy podejmując się realizacji projektów ponoszą odpowiedzialność za ich wykonanie, z drugiej zaś przez Beneficjentów Końcowych (instytucje wdrażające) (na poziomie oceny techniczno-ekonomicznej i merytorycznej wniosku). Miarą efektywności wybieranych projektów mogą być m.in. oszczędności występujące na etapie realizacji projektów. Dla populacji badanych Ostatecznych Odbiorców, na obecnym etapie niemożliwe jest określenie poziomu oszczędności, jakie wygenerowane zostaną w trakcie ich realizacji. Jednak dla wielu z nich (szczególnie dla tych, którzy przechodzą procedury przetargowe) środki przewidziane na realizację projektu są przeszacowane i istnieje duże prawdopodobieństwo pojawienia się oszczędności w ramach realizowanych projektów. Dla Beneficjentów Końcowych (instytucji wdrażających) miarą efektywności jest subiektywna ocena poziomu proponowanych nakładów w stosunku do planowanych efektów realizacji projektu. Miara ta dotyczy Ostatecznych Odbiorców Priorytetu I oraz Priorytetu II. Z przeprowadzonych analiz wynika,

że największy procent wniosków „przeszacowanych” zostało złożonych w ramach poddziałania 1.1.2 oraz w ramach działań wspierających inwestycje (ok. 10-15% wszystkich złożonych wniosków). Największa efektywność cechuje projekty doradcze oraz projekty wspierające internacjonalizację przedsiębiorstw, przede wszystkim ze względu na skalę tych dotacji. Czym mniejszy projekt tym większa jest jego efektywność (potwierdzają to rozmowy z przedstawicielami Beneficjentów Końcowych (instytucji wdrażających)). Wielkość projektu nie jest jednak dokładną miarą efektywności, gdyż w wielu przypadkach dodatkowe korzyści wynikające z realizacji dużych projektów (efekt synergii) są znacznie większe, niż efekty wynikające z realizacji wielu projektów o mniejszej wartości.

Warto podkreślić w tym miejscu, że szacowaniu efektów w ramach działania 2.4 służy wskaźnik UWKK (Uproszczony Wskaźnik Kosztów i Korzyści). Obliczany jest on dla każdego projektu osobno a następnie zestawiany jest z innymi projektami (wskaźnik oparty jest o metody analizy efektywności kosztowej oraz analizę kosztów społecznych). Użycie wskaźnika pozwala na etapie oceny wniosku wyeliminować projekty nieefektywne. Zdaniem zespołu ewaluacyjnego, opracowanie metod analizy efektywności dla innych działań w ramach Programu, pozwoliłoby wyeliminować na etapie oceny wniosków projekty, których efektywność jest niewielka.

Etap horyzontalny badań

1) Czy z perspektywy czasu można powiedzieć, że działania zapisane w Programie realizują w pełni założenia Programu (wzmacnianie konkurencyjności przedsiębiorstw na Jednolitym Rynku Europejskim)?

Z przeprowadzonych badań wynika, iż zapisane w SPO-WKP działania wzmacniają konkurencyjność przedsiębiorstw na Jednolitym Rynku Europejskim. Największe i bezpośrednie korzyści odnoszą firmy, które otrzymały środki na wspieranie inwestycji – inwestycje w środki trwałe w sposób widoczny podnoszą konkurencyjność tych firm. Ogromne zapotrzebowanie na środki inwestycyjne, jakie zgłosiły firmy w ramach Programu, to wynik niedoinwestowania polskich przedsiębiorstw, co z kolei rodzi pytania o to, czy przedsiębiorcy w większym stopniu finansują swoje bieżące potrzeby, czy budują przyszłą pozycję konkurencyjną? Inwestycje, realizowane przez przedsiębiorców w ramach Programu, przyczyniają się do wzmacniania ich konkurencyjności na Jednolitym Rynku Europejskim, jednak nie zawsze realizowane projekty są innowacyjne w skali ponadregionalnej (tylko takie innowacje mogą wzmacniać w dłuższej perspektywie konkurencyjność gospodarki kraju).

Realizowane działania wzmacniają konkurencyjność firm (wymusza to Program), jednak najlepsze projekty przegrywają często z projektami mniej innowacyjnymi, bądź też z projektami, których innowacyjność ma wymiar wyłącznie lokalny bądź też regionalny. Dla realizacji projektów innowacyjnych konieczne jest zapewnienie skutecznej selekcji wniosków innowacyjnych na etapie ich oceny, gdyż zdaniem zespołu ewaluacyjnego, problem tkwi właśnie w systemie oceny wniosków (problem dotyczy m.in. opinii sporządzonych przez jednostki naukowe potwierdzające zakres stosowania technologii, będącej przedmiotem prowadzonej działalności gospodarczej).

Wzmacnianie instytucji otoczenia biznesu będzie miało swoje konsekwencje w postaci wzmocnienia konkurencyjności przedsiębiorstw. Korzyści te dotyczą zarówno wzmocnienia infrastrukturalnego firm (parki przemysłowe, inkubatory), jak i wzmocnienia w postaci instrumentów doradczych. W przypadku działań skierowanych do instytucji otoczenia biznesu, przedsiębiorca będzie wtórnym odbiorcą pomocy, ale przysporzona pomoc przyczyni się w dłuższej perspektywie do realizacji celu głównego SPO-WKP.

2) Czy istnieją alternatywne działania, których realizacja przyczyniłaby się do wzmocnienia konkurencyjności przedsiębiorstw?

Poszukiwanie alternatywnych rozwiązań, dla obecnie istniejących, może dotyczyć zarówno sfery techniczno-organizacyjnej (systemu wdrażania Programu), jak i sfery realizacyjnej (alternatywnych działań w ramach Programu).

Alternatywne rozwiązania organizacyjno-techniczne dotyczą w większym stopniu systemu wdrażania Programu, w mniejszym zaś działań przyczyniających się do lepszego wzmocnienia konkurencyjności przedsiębiorstw. Jednakże ich wprowadzenie, zdaniem zespołu ewaluacyjnego, przyczynić się może, w dłuższej perspektywie czasu, do wzmocnienia konkurencyjności przedsiębiorstw. Wymienić należy następujące alternatywne rozwiązania systemowe:

- decentralizacja systemu wdrażania Programu – rozdział pomiędzy instytucjami regionalnymi (RIF) a Beneficjentami Końcowymi (instytucjami wdrażającymi) powinien opierać się na kryterium wielkości dotacji – małe dotacje powinny być wdrażane w całości na poziomie regionalnym, duże powinny być nadzorowane przez Beneficjentów Końcowych (instytucje wdrażające) poszczególnych działań Programu;
- system oceny wniosków powinien w pierwszej kolejności dotyczyć oceny merytorycznej, a dopiero w drugiej oceny formalnej wniosków projektowych;

- pierwsza ocena wniosku powinna dokonać się wewnątrz organizacji składającej aplikację – możliwe jest bowiem przygotowanie zestawu informacji (wskaźników) pozwalających określić, czy aplikacja ma szanse realizacji (dotyczy również wskaźników ekonomicznych).

Działania wzmacniające konkurencyjność przedsiębiorstw w sposób bezpośredni powinny, zdaniem zespołu realizującego ewaluację, w większym stopniu odpowiadać zapotrzebowaniu przedsiębiorców. Właściwe kierunki wydatkowania środków w ramach SPO-WKP i popularność poszczególnych działań zdają się potwierdzać przyszłe zapotrzebowanie na środki zgłaszane przez Ostatecznych Odbiorców. Preferowanymi kierunkami wsparcia są następujące rodzaje pomocy: pomoc inwestycyjna (najczęściej wskazywany rodzaj potrzebnej pomocy), pomoc w postaci szkoleń, pomoc na uzyskanie certyfikatów i pomoc w zakresie wspierania innowacyjności i transferu technologii. Wzmacnianie konkurencyjności firm powinno odbywać się, zdaniem Ostatecznych Odbiorców, również poprzez budowę infrastruktury, stosowanie uproszczeń proceduralnych i poprawę pracy administracji publicznej.

Zdaniem zespołu ewaluacyjnego, możliwe jest określenie alternatywnych działań przyczyniających się do realizacji celów Programu, jednak skuteczność nowych narzędzi i zasadność ich użycia powinny być podyktowane przede wszystkim zapotrzebowaniem zgłaszanym przez przedsiębiorstwa. Wynika to z przekonania, że tylko działania, które są w pełni wykorzystywane lepiej realizują cele Programu. Do najważniejszych rozwiązań w tym obszarze zaliczyć można:

- wzmacnianie innowacyjności przedsiębiorstw – zastąpienie projektów inwestycyjnych projektami innowacyjnymi;
- wspieranie transferu technologii (we wszystkich obszarach i etapach transferu);
- wspieranie ułatwień w prowadzeniu działalności gospodarczej (częściowo znajduje swoje odzwierciedlenie w SPO-WKP);
- wzmacnianie współpracy przedsiębiorstw (sieci współpracy).

3) Jakie jest zainteresowanie potencjalnych Ostatecznych Odbiorców działaniami Programu - czy promocja i informacja o poszczególnych działaniach jest wystarczająca?

Z przeprowadzonych badań wynika, iż informacja na temat działań Programu jest ogólnie dostępna i nie jest konieczne – zdaniem przedstawicieli Beneficjentów Końcowych (instytucji wdrażających) – wspieranie działań dodatkowymi akcjami informacyjno-promocyjnymi.

Źródłem informacji na temat Programu i jego działań są instytucje zaangażowane w realizację Programu (m.in. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, RIF i MGiP), firmy konsultingowe, serwisy prasowe, strony Internetowe oraz telefoniczne linie informacyjne. Niektóre działania w ramach Programu nie cieszą się jednak dużym zainteresowaniem Ostatecznych Odbiorców. Powodem tego stanu rzeczy wydaje się być brak strategii promocji. Właściwie ukierunkowanie precyzyjnych informacji jest również istotne z punktu widzenia Ostatecznych Odbiorców, dla których seminaria i szkolenia powinny dotyczyć nie tyle samych działań, co informacji i wiedzy z zakresu realizacji i wdrażania projektów (rozliczenia, problemy, bariery wdrażania itp.). Obecny system informacji zbudowany jest w oparciu o osoby, zajmujące się weryfikacją merytoryczną wniosków, co skutkuje tym, że stają one często przed alternatywą: praca merytoryczna bądź informowanie Ostatecznych Odbiorców. W dłuższej perspektywie takie rozwiązanie jest nie do przyjęcia.

4) Jak przedstawia się stopień zaawansowania w wydatkowaniu środków w ramach poszczególnych działań i Priorytetów?

Odpowiedź na powyższe pytanie została sformułowana poprzez pryzmat nakładów, rozumianych jako stopień zaawansowania w wydatkowaniu środków finansowych Programu.⁶ Wskaźnik „nakładów” dla działania przekraczający wartość 90% oznacza sytuację, w której stopień zaawansowania w wydatkowaniu środków jest duży, a założone cele zostaną osiągnięte (cele finansowe).

Tabela 24. Stopień zaawansowania w wydatkowaniu środków w ramach Priorytetu I w mln zł.

	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5
Wartość zaalokowanych środków	152,00	882,00	686,00	560,00	621,00
Wartość projektów zatwierdzonych do wsparcia	161,00	543,70	637,54	170,05	358,21
Wartość projektów objętych umowami o dofinansowanie (maj)	127,45	292,80	160,69	0,00	0,00
Wartość projektów objętych umowami o dofinansowanie (czerwiec)	127,45	328,56	188,82	0,00	0,00
Wartość projektów objętych umowami o dofinansowanie (lipiec)	127,45	328,56	200,64	0,00	0,00
Stopień zaawansowania w wydatkowaniu środków finansowych (%) – stan na lipiec 2005	83%	37%	29%	0%	0%

Tabela 25. Stopień zaawansowania w wydatkowaniu środków w ramach Priorytetu II w mln zł.

	2.1	2.2.1	2.2.2	2.3	2.4
Wartość zaalokowanych środków	134,00	1326,0	172,00	1454,0	839,00
Wartość projektów zatwierdzonych do wsparcia	12,05	498,87	16,54	667,86	133,55
Wartość projektów objętych umowami o dofinansowanie (maj)	4,77	157,71	4,09	260,35	0,00
Wartość projektów objętych umowami o dofinansowanie (czerwiec)	4,77	157,71	4,09	260,35	0,00
Wartość projektów objętych umowami o dofinansowanie (lipiec)	7,00	188,68	9,04	260,35	0,00
Stopień zaawansowania w wydatkowaniu środków finansowych (%) – stan na lipiec 2005	5%	14%	5%	17%	0%

⁶ Definicja nakładów na podstawie: The New Programming period 2000-2006: methodological working papers. Working Paper 3.

Analiza wartości dla poszczególnych działań Programu wskazuje, że największe nakłady, mierzone wartością podpisanych umów o dofinansowanie, zostały poniesione w przypadku działania 1.1 i osiągnęły wartość przekraczającą 80%. Oznacza to, że prawdopodobieństwo niewykorzystania środków w ramach tego działania jest bardzo małe. Najmniejsze nakłady poniesiono w przypadku działania 2.1 oraz poddziałania 2.2.2 (5%) – dla tych działań ryzyko niewykorzystania środków jest bardzo duże. Analogicznie, dla działań, w których stopień zaawansowania wydatkowania środków osiągnął wartość zerową (działania/poddziałania 1.4.4, 1.4.5, 1.5 i 2.4) istnieje bardzo duże prawdopodobieństwo niewykorzystania środków przewidzianych na realizację działania.

5) Czy występują bariery w absorpcji środków na poziomie współpracy instytucjonalnej?

Jedyną rozpoznaną w trakcie badań barierą instytucjonalną, która może mieć wpływ na bieżącą i przyszłą realizację Programu, jest brak współpracy Beneficjentów Końcowych (instytucji wdrażających) z Instytucją Płatniczą i brak woli podjęcia takiej współpracy ze strony IP (na zasadach partnerskich). Brak elastyczności ze strony MF może znacznie utrudnić, lub wręcz uniemożliwić, dokonanie usprawnień w Programie (np. niechęć MF do rezygnacji z części załączników stanowiących zabezpieczenie realizacji projektów). Jednakże, należy stwierdzić, że ze względu na strukturę systemu wdrażania Programu, bariera ta będzie w większym stopniu dotyczyła IZ SPO-WKP niż Beneficjentów Końcowych (instytucji wdrażających). W kontekście konieczności nasilenia prac związanych z rozliczaniem projektów w Programie, zapewnienie sprawnego przepływu informacji rysuje się jako jeden z najpoważniejszych problemów do rozwiązania w najbliższym czasie.

6) Czy w Programie występują bariery prawne uniemożliwiające sprawną realizację Programu?

Pojawiające się bariery prawne dotyczą przede wszystkim interpretacji przepisów prawa podatkowego i skarbowego. Zdaniem zespołu badawczego problemy te są wynikiem:

- braku przygotowania instytucji skarbowo-podatkowych do wdrażania funduszy strukturalnych, w tym SPO-WKP;
- nowością rozwiązań prawnych regulujących zarządzanie środkami w ramach SPO-WKP (np. konieczność monitorowania pomocy publicznej);
- niewielkiego jeszcze doświadczenia polskich instytucji w wykorzystaniu środków strukturalnych.

Niejasność interpretacji przepisów prawa powoduje sytuację, w której instytucje odpowiedzialne za realizację Programu przyjmują powściągliwą postawę wobec Ostatecznego Odbiorcy, co niejednokrotnie prowadzi do interpretacji przepisów na jego niekorzyść. Często jednak postawa instytucji zaangażowanych we wdrażanie zależna jest od innych podmiotów – pośrednich uczestników systemu wdrażania Programu (np. instytucji skarbowych). Kwestie interpretacji dotyczą najczęściej zagadnień:

- kwalifikowalności wydatków (zaliczanie do wydatków kwalifikowanych takich kosztów, jak koszty eksploatacji pomieszczeń, czy koszty komunikacji);
- zagadnień z zakresu pomocy publicznej („nowe inwestycje”);
- zagadnień podatkowych i skarbowych.

W kontekście interpretacji przepisów prawa ważne jest, by miały one spójny charakter – niestety zdarzają się sytuacje, że instytucje regionalne i centralne przekazują Ostatecznym Odbiorcom różne informacje (dotyczy to przede wszystkim interpretacji przepisów skarbowych oraz rozliczeń finansowych).

Dużym problemem wpływającym na stan realizacji Programu są przepisy z zakresu pomocy publicznej. Konieczność notyfikacji zamiaru udzielania pomocy publicznej do KE, konieczność kontrolowania wielkości udzielanej pomocy publicznej (pomoc *de minimis* i zasady jej monitorowania – bardzo dużo problemów sprawia Ostatecznym Odbiorcom poprawne wyliczenie pomocy *de minimis*) i w końcu niejasność przepisów „unijnych” oraz brak jasnych wytycznych KE powoduje z jednej strony opóźnienia bądź wstrzymanie realizacji działań Programu (działanie 2.4, poddziałanie 1.2.3), z drugiej doprowadzić może do opóźnień w realizacji poszczególnych projektów (interpretacja definicji „nowe inwestycje”, pomoc w transporcie).

Kolejną barierą jest nadmierna formalizacja Programu przejawiająca się m.in. w prawie uregulowanej formie umów. Konsekwencją tego jest sytuacja, w której wprowadzenie nawet niewielkich zmian powoduje uruchomienie skomplikowanej ścieżki legislacyjnej (dotyczy to np. zmian w rozporządzeniach), co z kolei wydłuża proces szybkiej optymalizacji Programu i wpływa na jakość jego wdrażania.

Często wskazywanym przez Ostatecznych Odbiorców problemem, był problem sprawności instytucjonalnej instytucji zaangażowanych we wdrażanie SPO-WKP, wyrażającej się przede wszystkim nadmiernym wydłużeniem procedur. Zwrócić należy jednak uwagę na fakt, iż

dotyczy to w dużej mierze działań inwestycyjnych, cieszących się dużą popularnością, a więc tych, w których wystąpiły opóźnienia związane z koniecznością oceny dużej liczby wniosków.

7) Czy zasoby ludzkie i techniczne są wystarczające do zapewnienia sprawnej realizacji Programu?

Jakość zasobów ludzkich i zasobów technicznych Beneficjentów Końcowych (instytucji wdrażających) jest wystarczająca do sprawnej realizacji Programu. Wyjątek stanowi poddziałanie 2.2.2, dla którego zasoby techniczne są ograniczeniem w sprawnym wdrażaniu poddziałania. Wpływ na komfort pracy miała również w tym przypadku likwidacja punktu informacyjnego dotyczącego poddziałania, choć zaznaczyć należy w tym miejscu, że problem ten dotyczy także innych instytucji. Problem stanowią mogą również zasoby techniczne w postaci pomieszczeń do przechowywania dokumentacji projektowej (zdarzają się sytuacje, że wnioski leżą w kartonach na korytarzach) w przypadku instytucji zaangażowanych w realizację najbardziej popularnych działań.

8) Czy występują inne bariery i problemy?

Finansowanie – istotnym problemem pojawiającym się na poziomie realizacji Programu (w kontekście wydatkowania środków) jest słaba pozycja finansowa przedsiębiorstw. Konieczność zapewnienia wkładu własnego utrudnia, a czasem uniemożliwia skorzystanie ze środków SPO-WKP. Daje to przesłankę do zastanowienia się nad systemem prefinansowania projektów i możliwości finansowania pomostowego (szczególnie dla dużych projektów). Rodzi to także problemy z uzyskaniem zabezpieczeń na realizację projektów (problemem najczęściej podejmowanym przez przedsiębiorców był problem uzyskania kredytu/leasingu w ramach działań inwestycyjnych oraz brak jasnych reguł rozliczania projektów sfinansowanych za pomocą leasingu), czego konsekwencją może być w wielu przypadkach rezygnacja z realizacji projektu. Konieczność zabezpieczania inwestycji w kontekście konieczności finansowania realizowanych projektów (środki otrzymuje się po zrealizowaniu inwestycji) powoduje sytuację, w której przedsiębiorcy o słabszej pozycji mogą utracić płynność finansową. Doświadczenia europejskie pokazują, że z realizacji projektów rezygnuje nawet 30% Ostatecznych Odbiorców (beneficjentów) (Portugalia)!

Rozliczenia projektów i płatności – należy mieć świadomość, że w najbliższym czasie występować będzie szereg problemów przy ostatecznym rozliczaniu zrealizowanych projektów. Problemy wynikać będą z konieczności przedkładania dokumentacji (faktur, raportów itp.) – na tym etapie pojawiać będą się problemy interpretacyjne i problemy

z kwalifikowalnością kosztów. W kontekście rozliczeń projektów ważne jest zapewnienie płynności systemu refundacji środków (również w kontekście współpracy z Instytucją Płatniczą).

Restrykcyjność i biurokracja – problemem jest nadmierna formalizacja Programu przejawiająca się m.in. w liczbie poziomów kontroli wniosków i projektów (poziom regionalny, poziom centralny), restrykcyjności procedur dotyczących np. poziomu zabezpieczeń finansowych realizowanych projektów, w tym przede wszystkim konieczności zabezpieczenia kredytów (będącej tworem polskiego systemu prawa) i w końcu zakresem wewnętrznymi procedur instytucji zajmujących się wdrażaniem Programu.

SIMIK – wprowadzenie systemu spowoduje duże opóźnienia w realizacji i wdrażaniu Programu. Konieczność wprowadzania do systemu informacji (pomijając konieczność wprowadzenia danych historycznych), przy ograniczonych zasobach ludzkich instytucji zajmujących się wdrażaniem Programu, spowoduje przeciążenie systemu wdrażania.

Ocena wniosków – problemem jest zbyt jednolite postrzeganie inwestycji, co skutkuje tworzeniem się systemu udzielania pomocy, nie zaś systemu wspomagającego przedsiębiorstwa mogące wzmocnić swoją konkurencyjność i innowacyjność. Karta oceny wniosku nie pozwala na obiektywną ocenę wniosku pod kątem faktycznej „innowacyjności” (zastosowane kryteria nie są do końca przejrzyste). W kontekście systemu oceny wniosków warto również zwrócić uwagę na konieczność współpracy w tym zakresie z Komitetem Sterującym. Komitet Sterujący SPO-WKP (KS) został powołany Zarządzeniem nr 36 Ministra Gospodarki i Pracy z 8 października 2004 roku. W jego skład wchodzi 36 członków. Do zadań KS należy m.in. weryfikacja projektów przewidzianych do realizacji w ramach SPO-WKP pod kątem ich spójności z priorytetami Programu. W tym zakresie kompetencje KS zostały zbyt szeroko określone. Lista wniosków, która jest przesyłana przez Beneficjentów Końcowych (instytucje wdrażające) (po weryfikacji przez Grupę Roboczą) do KS zawiera zestawienie projektów, które zostały już zweryfikowane pod względem spójności z priorytetem Programu. Przy obecnych rozwiązaniach, opierających się na rankingowaniu wniosków projektowych, z logiki wynika, że jeżeli wniosek jest pozytywnie zweryfikowany pod względem spójności z celem działania, wniosek jest również spójny z celami Priorytetu i Programu.

5. Ocena efektywności Programu

Kryterium efektywności pozwala ocenić relacje między nakładami, kosztami, zasobami (finansowymi, ludzkimi, administracyjnymi) a osiągniętymi efektami interwencji.⁷ W ramach niniejszej ewaluacji kryterium to stanowi bazę do oceny następujących zagadnień:

- Efektywna alokacja środków a osiągnięcie celów Programu,
- Efektywność wybieranych projektów,
- Ryzyko niewykorzystania środków Programu.

Efektywność alokacji środków a osiągnięcie celów Programu

Zaalokowane na poszczególne działania środki mogą się okazać w dłuższej perspektywie niewystarczające (wszystkie zaalokowane środki zostaną prawdopodobnie wykorzystane). Wyjątek stanowią tutaj dwa działania o „miękkim” charakterze – działanie 2.1 *Wzrost konkurencyjności małych i średnich firm poprzez doradztwo* oraz poddziałanie 2.2.2 *Wsparcie w zakresie internacjonalizacji przedsiębiorstw*. Największe „zapotrzebowanie” na środki występuje w przypadku działania 2.3. Jednakże, przeznaczenie dodatkowych środków na jego realizację, bez jasno określonych kryteriów wspierania projektów innowacyjnych, wydaje się być niecelowe. Obecna alokacja środków w ramach poszczególnych działań pozwala w większości przypadków na realizację celów Programu.

Efektywność wybieranych projektów

Na obecnym etapie realizacji projektów trudno jest oceniać ich efektywność, rozumianą jako stosunek nakładów finansowanych do planowanych efektów. Brak osiągniętych efektów w większości przypadków nie pozwala na wyznaczenie takiej relacji. Efektywność wybieranych projektów szacowana może być jedynie poprzez określenie udziału projektów o przeszacowanych budżetach w liczbie projektów ogółem. Z przeprowadzonych badań wynika, że 10-15% wszystkich projektów ma przeszacowane budżety. Większą efektywność wykazują projekty małe. Konsekwencją przeszacowania budżetu projektu jest albo jego redukcja (powstają wówczas oszczędności), albo rezygnacja z realizacji projektu. Europejskie przykłady pokazują, że około 15% wszystkich projektów generuje w trakcie realizacji oszczędności. Około 10%, a w skrajnych przypadkach 30% (Portugalia)

⁷ Ewaluacja Narodowego Planu Rozwoju i programów operacyjnych w Polsce, Poradnik, Krajowa Jednostka Oceny, MGIP, Warszawa, maj 2005r.

projektów nie jest do końca realizowanych i finalizowanych. Można więc przypuszczać, że na naszym gruncie również będą powstawać oszczędności.

Ryzyko niewykorzystania środków

Największym ryzykiem dotyczącym niewykorzystania środków obarczone są działania 2.1 oraz poddziałanie 2.2.2. Mniejsze ryzyko dotyczy działania 2.4, dla którego wielkość środków zaalokowanych przekracza wartość wniosków złożonych w ramach pierwszego naboru wniosków. Ryzyko niewykorzystania środków w ramach działań będzie w większym stopniu możliwe do oszacowania w następnym okresie sprawozdawczym (ze względu na liczbę podpisanych w bieżącym okresie umów i przeprowadzonych naborów wniosków).

6. Ocena trafności Programu

Kryterium trafności odnosi się do adekwatności celów i zastosowanych narzędzi Programu, w stosunku do problemów i kwestii społeczno-ekonomicznych, które Program miał rozwiązać.⁸ W ramach niniejszej ewaluacji kryterium to stanowi bazę do oceny następujących zagadnień:

- Realizacja poszczególnych działań Programu i ich wpływ na cele Programu,
- Alternatywne sposoby osiągnięcia celów Programu.

Realizacja poszczególnych działań Programu i ich wpływ na cele Programu

Realizacja działań Programu, pomimo braku dotychczasowych efektów (osiągniętych wskaźników) realizacji, wzmacnia konkurencyjność polskich firm na Jednolitym Rynku Europejskim. Do wzmacniania konkurencyjności najbardziej przyczyniają się środki na inwestycje, dzięki którym firmy odrabiają zaległości inwestycyjne i wzmacniają swoją innowacyjność, budując w ten sposób swoją przyszłą pozycję konkurencyjną. Jednakże, ograniczona liczba środków, jakie można przeznaczyć na inwestycje oraz wymogi efektywności, wymuszają w najbliższym czasie konieczność wyboru projektów najbardziej efektywnych i innowacyjnych. Przy obecnych kryteriach wyboru projektów będzie to zadanie niełatwe. Do realizacji celu Programu w mniejszym stopniu przyczyniają się działania miękkie (doradztwo) ze względu na małe zainteresowanie. Wciąż niewykorzystanym narzędziem wspierania konkurencyjności firm jest pomoc w zakresie internacjonalizacji przedsiębiorstw (wartości referencyjne jednego ze wskaźników są w przypadku tego działania mocno przeszacowane – zdaniem zespołu realizującego ewaluację, liczba firm, które zdolne są uczestniczyć w obrocie międzynarodowym jest mniejsza o około 1/3 od wartości podanej w Uzupelnieniu SPO-WKP). Małe zainteresowanie polskich przedsiębiorstw inwestycjami z zakresu ochrony środowiska (w kontekście wielkości niewykorzystanych środków), podyktowanych koniecznością dostosowania się do wymagań UE, rodzi obawy o realizację celu działania i Programu w tym aspekcie.

Działania, realizowane w ramach Priorytetu I SPO-WKP, wzmacniają instytucje otoczenia biznesu, jednak jak na razie, nie ma to bezpośredniego przełożenia na ułatwienia dla przedsiębiorstw (efekt jest przesunięty w czasie). Liczba firm, które skorzystały dotychczas z pomocy instytucji otoczenia biznesu, nie osiągnęła jak na razie, wartości pozwalających zakładać realizację celów Programu. Poważne problemy występują w zakresie realizacji celu

⁸ Ewaluacja Narodowego Planu Rozwoju i programów operacyjnych w Polsce, Poradnik, Krajowa Jednostka Oceny, MGIP, Warszawa, maj 2005r.

polegającego na wzmocnieniu powiązań pomiędzy sektorem B+R a gospodarką. Duże opóźnienie w realizacji działania powoduje obawę o realizację tego, jakże ważnego, celu Programu. Dzięki realizacji Programu silną pozycję będą mieć fundusze mikropożyczkowe i poręczeniowe, których celem jest ułatwienie finansowania inwestycji przez MSP. Trafnym okazało się również działanie 1.3, dzięki któremu rozbudowana zostanie nowoczesna infrastruktura dla prowadzenia działalności gospodarczej.

Trafność można ocenić również poprzez pryzmat zainteresowania poszczególnymi działaniami Programu. Największą popularnością cieszą się „działania inwestycyjne”, a więc te, które bardzo silnie wzmacniają konkurencyjność firm. Mniejszym zainteresowaniem cieszy się działanie 2.1 (doradztwo) oraz działanie 2.4 (ochrona środowiska). Relatywnie sporym zainteresowaniem cieszą się działania w ramach Priorytetu I.

Alternatywne sposoby osiągnięcia celów Programu

Alternatywne rozwiązania dla działań Programu są oczywiście możliwe, jednak ich wprowadzenie w obecnym okresie programowania jest nierealne. Zarzuty pod adresem obecnego Programu dotyczą przede wszystkim atomizacji celów działań Programu, co przyczynia się do rozdrobnienia efektów realizacji Programu. Celowe ujęcie działań SPO-WKP nie służy niestety kompleksowości interwencji (trudno jest uzyskać wsparcie zapewniające ciągłość finansowania innowacyjnego pomysłu). Trudno jest zrealizować w ramach SPO-WKP kompleksowy projekt polegający na określeniu strategii rozwoju firmy w oparciu o innowację, sfinansowanie badań, sfinansowanie wdrożeń i w końcu przykładowo pozyskanie środków na jego zakup. W ramach Programu nie ma ciągłości realizacji projektów (w tym przede wszystkim projektów B+R), co rzutuje niestety na wzmacnianie konkurencyjności przedsiębiorstw.

Alternatywne, horyzontalne podejście do finansowania projektów zapewniłoby lepszą efektywność finansowanych projektów, a dodatkowo, mogłoby stanowić kryterium oceny projektów (zdarzają się sytuacje, w których innowacyjny projekt nie otrzymuje dofinansowania z powodów formalnych – etap realizacji projektu nie jest właściwy dla działania).

7. Ocena skuteczności Programu

Kryterium to bada stopień realizacji zakładanych celów, skuteczność użytych narzędzi oraz wpływ czynników zewnętrznych na końcowe efekty.⁹ W niniejszej ewaluacji kryterium to stanowi bazę do oceny następujących zagadnień:

- Przewidywany stopień osiągnięcia celów Programu,
- Bariery i problemy w absorpcji środków.

Przewidywany stopień osiągnięcia celów Programu

Stopień osiągniętych wartości wskaźników produktu i rezultatu poszczególnych działań Programu oraz stopień osiągniętych wskaźników oddziaływań na poziomie Priorytetów, pozostaje niezadowolający. Opóźnienia w realizacji Programu powodują, że cele Programu nie są w pełni realizowane. W badanym okresie, w przypadku większości działań, nie były znane efekty ich realizacji (wartości wskaźników pozostawały zerowe), czego powodem są m.in. niedoskonałości systemu monitoringu, opóźnienia w podpisywaniu umów lub też brak realizacji działań (poddziałanie 1.2.3). Z kolei, większość wskaźników rezultatu znana będzie dopiero po zakończeniu realizacji projektów, bądź też w jakiś czas po zakończeniu ich realizacji. Stopień osiągnięcia celów Programu był zadowolający tylko w przypadku realizacji dwóch działań w jego ramach (poddziałanie 2.2.2 oraz działanie 1.3). Pozytywnie kształtuje się obraz przyszłej realizacji działań Programu. Na podstawie badań stwierdzono, że wiele z nich osiągnie swoje wartości referencyjne, lub w sposób znaczący zbliży się do wartości referencyjnych. Wyjątek stanowią tutaj wskaźniki źle wyznaczone, które bądź to osiągnęły już swoje wartości, bądź to nigdy nie osiągną takich wartości (błędne oszacowanie interwencji).

Bariery i problemy w absorpcji środków

Na etapie realizacji Programu pojawia się wiele barier utrudniających jego skuteczne wdrażanie. Do najważniejszych problemów należą problemy natury prawno-instytucjonalnej, finansowej oraz administracyjnej. Problemy natury prawno-instytucjonalnej dotyczą przede wszystkim kwestii związanych z zasadami udzielania pomocy publicznej, interpretacji przepisów prawa (różnych na różnym poziomie) i współpracy pomiędzy instytucjami.

⁹ Ewaluacja Narodowego Planu Rozwoju i programów operacyjnych w Polsce, Poradnik, Krajowa Jednostka Oceny, MGIP, Warszawa, maj 2005r.

Największym problemem w przypadku współpracy instytucjonalnej, zdaje się być mało elastyczne stanowisko IP do rozwiązywania problemów wdrażania Programu, co dotyczyć będzie przede wszystkim IZ.

W najbliższej przyszłości dużym wyzwaniem będzie wdrażanie systemu SIMIK. Należy już teraz zwrócić szczególną uwagę na mogące pojawić się w związku z tym problemy (konieczność uzupełniania informacji w systemie, nie wspominając o uzupełnianiu danych historycznych spowoduje zatory we wdrażaniu Programu).

Problemy dotyczą również kwestii finansowania projektów (w tym zapewnienie wkładu własnego i zabezpieczenie realizacji projektu).

Najczęściej wymienianym (głównie przez Ostatecznych Odbiorców) problemem i barierą wdrażania SPO-WKP, jest bariera restrykcyjności i biurokracji w Programie. Dotyczy to przede wszystkim liczby poziomów kontroli w Programie i kwestii procedur Beneficjentów Końcowych (instytucji wdrażających).

8. Wnioski z badań i rekomendacje

Wnioski i rekomendacje, stanowiące wyniki badań, pogrupowane zostały według klucza tematycznego. Umożliwi to czytelnikowi odnalezienie właściwego zagadnienia bez konieczności przeglądania całości wniosków.

Strategia promocji Programu

Niektóre działania w ramach Programu wskazują na brak dostatecznego zainteresowania ze strony potencjalnych Ostatecznych Odbiorców. Przyczyną tego stanu rzeczy jest brak odpowiedniej strategii promocyjnej działań oraz poddziałań SPO-WKP. Proponuje się stworzenie planu marketingowego Programu.

O ile działania/poddziałania o charakterze inwestycyjnym (2.3, 2.2.1) cieszą się znacznym zainteresowaniem, o tyle pozostałe działania wymagają dodatkowych akcji informacyjnych dla potencjalnych Ostatecznych Odbiorców. Odpowiednia strategia marketingowa powinna przede wszystkim, zwracając uwagę na Program, odpowiadać na pytania: kim są potencjalni Ostateczni Odbiorcy SPO-WKP, jakie mają potrzeby i w jaki sposób Program może je zaspokajać (w przypadku Programu wskazanie w Uzupełnieniu odbiorców nie rozwiązuje tej kwestii)?

Należy przygotować plan marketingowy Programu, który stanowić będzie uszczegółowienie strategii promocji w wymiarze krótkookresowym. Powinien zawierać takie elementy jak opis potencjalnych Ostatecznych Odbiorców Programu, ze szczególnym podziałem na działania oraz poddziałania, opis możliwości Programu, sprecyzowanie celów i zadań marketingowych, opis produktów (stanowiący już element Uzupełnienia), metody promocji, harmonogram działań wraz z budżetem, przewidywane efekty działań marketingowych Programu.

Działania promocyjne powinny być realizowane przez podmiot zewnętrzny (outsourcing). Pozwoli to, z jednej strony na osiągnięcie obiektywnego poziomu strategii marketingowej, z drugiej strony na jej pełen profesjonalizm i efektywność.

Outsourcing działalności promocyjnej pozwoli również odciążyć pracowników instytucji zaangażowanych we wdrażanie Programu, co może przynieść korzyści w postaci oszczędności czasu przeznaczonego na obsługę Programu.

Dodatkową wartością prowadzonych akcji informacyjnych powinno być zaangażowanie osób reprezentujących poszczególnych aktorów systemu wdrażania Programu (zapewni to jednolitość prezentowanych treści), czyli przedstawicieli IZ, Beneficjentów Końcowych (instytucji wdrażających) (dla danego działania) oraz Instytucji Pośredniczących.

Akcje informacyjne ukierunkowane powinny być przede wszystkim na prezentowanie „dobrych praktyk” Programu. Służyć będzie to budowaniu pozytywnego wizerunku Programu.

System uczący się

System wdrażania Programu powinien być systemem uczącym się, co oznacza, że obok wymiany informacji, powinien w większym stopniu uwzględniać doświadczenie poszczególnych instytucji i na tej podstawie budować potencjał systemu. Współpraca instytucji i przekazywanie informacji (wzajemne uczenie się) służyć będzie sprawności wdrażania Programu. Sprawności wdrażania Programu mogłoby również służyć opracowanie, dla każdej z Instytucji zaangażowanych w realizację SPO-WKP, procedur pozwalających usprawnić proces przepływu wniosków przez poszczególne etapy oceny (ocenę formalną na poziomie regionalnym, ocenę na poziomie centralnym itd.). Konstrukcja procedur mogłaby się opierać o techniki „lean administration”, wykorzystywane na zachodzie Europy w sektorze publicznym i prywatnym. Instytucje powinny również w większym stopniu wykorzystywać wzajemne doświadczenia wynikające z realizacji wcześniejszych programów (przedakcesyjnych).

Ocena wniosków

Wniosek „przechodzi” trzy główne etapy weryfikacji: formalną, mającą na celu wskazanie poprawności wniosku np. czy wniosek został złożony w terminie, czy został poprawnie wypełniony, czy jest zgodny z aktualną wersją Generatora Wniosków, czy posiada wymaganą liczbę załączników i techniczno-ekonomiczną, która służy sprawdzeniu wniosku pod kątem zgodności projektu z celem oraz zakresem merytorycznym działania, wykonalności projektu pod względem technicznym i prawnym, wykonalności finansowej projektu, czy też badania kondycji finansowej ubiegającego się o dofinansowanie, umożliwiającą prawidłową i terminową realizację projektu. Ostatecznie projekty, które pozytywnie przeszły ocenę techniczno-ekonomiczną zostają poddane ocenie merytorycznej. Celem tej oceny jest przyznanie określonej liczby punktów za spełnienie przyjętych kryteriów merytorycznych. W trakcie tej weryfikacji wniosek oceniany jest pod kątem: efektywności

kosztowej inwestycji, potencjalnych zmian technologii produkcji, zarządzania jakością, zarządzania zasobami środowiska, powiązania z innymi programami, lokalizacji w aspekcie poziomu bezrobocia oraz realizacji polityk horyzontalnych UE. Należy zauważyć, że ten stan rzeczy powoduje przesunięcie głównego celu, jaki przyświeca realizacji SPO-WKP w Polsce na drugi plan. Przy ocenie wniosków bierze się pod uwagę cały wachlarz kryteriów formalnych oraz techniczno-merytorycznych, a rzeczywisty cel i efekt realizacji projektu nie stanowi priorytetu w tym systemie. Ma to znamieny wpływ na realizację celu nadrzędnego Programu. Skomplikowane mechanizmy oceny wniosków, konieczność dołączenia znacznej liczby załączników powoduje, że ocena wniosku staje się celem samym w sobie. System oceny wniosków należy zmodyfikować w sposób, który umożliwiłby przejście od „konkursów wniosków” do „konkursów projektów”. Dlatego też postuluje się, ograniczyć weryfikację formalną oraz techniczno-ekonomiczną do niezbędnego minimum i przesunąć ją poza ocenę merytoryczną wniosku, ważny jest bowiem cel projektu, nie zaś wymogi formalne, które powinien spełniać (przykład Finlandii pokazuje, że system ten doskonale się sprawdza). Należałoby więc zrezygnować z modelu: wniosek → lista załączników → decyzja o podpisaniu umowy, natomiast przyjęć model odwrotny: wniosek → decyzja o podpisaniu umowy → lista załączników. Rozważyć należy również możliwość rozpowszechniania praktyki sprawdzania przez Ostatecznych Odbiorców zgodności projektów z założonymi szczegółowo kryteriami (Ostateczni Odbiorcy sami powinni określać zgodność z założonymi kryteriami).

Należy usprawnić system oceny merytorycznej wniosków. Obecne kryteria (w przypadku działań inwestycyjnych, których celem jest wprowadzanie innowacji), nie pozwalają na selekcję innowacyjnych projektów. Dotychczas o charakterze wniosku często decydowały przygotowane przez instytucje zewnętrzne (na zlecenie samego Ostatecznego Odbiorcy!) opracowania. Prowadziło to do częstych nadużyć ze strony Ostatecznych Odbiorców, którzy płacąc za ekspertyzę, wymagali odpowiednich wniosków. Dlatego też, należy rozważyć system zewnętrznej oceny projektów zależny od IZ. System ten polegałby na zatrudnieniu ekspertów do oceny wniosków z poszczególnych dziedzin nauki i gospodarki. Finansowanie takiej grupy roboczej przez IZ pozwoliłoby na wyeliminowanie wniosków, które nie realizowałyby celów Programu. Eksperti powinni być opłacani przez IZ, tak by odciążyć Ostatecznych Odbiorców od konieczności sporządzania dodatkowych załączników. Powołanie „Komitetu Inwestycyjnego” pozwoliłoby również na udział partnerów społecznych (zamiast Komitetu Sterującego) i konsultacje z szerokim gronem specjalistów (na obecnym poziomie brakuje konsultacji). Kryteria oceny wniosków powinny zostać rozszerzone z uwzględnieniem schematu: kryteria miękkie – dokładany system oceny wniosków, kryteria twarde – precyzyjne wartości.

Proponuje się stworzenie systemu oceny wniosków uwzględniającego wielkość udzielanych dotacji. RIF powinny mieć możliwość samodzielnej weryfikacji wniosków w przypadku, kiedy opiewają one na niewielkie kwoty. W przypadku dużych projektów projekty mogłyby być oceniane na poziomie centralnym (jednoszczeblowa ocena).

Należałoby rozważyć możliwość przyjmowania wniosków w sposób ciągły. Przedsiębiorcy często przygotowują wnioski na ostatnią chwilę, przez co popełniane jest wiele błędów. Dodatkowo, tak skonstruowany system powoduje jego przeciążenia w okresie naboru wniosków (szczególnie w przypadku działań cieszących się dużym zainteresowaniem). Ciągły nabór wniosków umożliwiłby w końcu przejście od oceny konkursowej do oceny jednostkowej poszczególnych projektów.

System monitoringu, kontrola i rozliczanie projektów

Ze względu na obawy Beneficjentów Końcowych (instytucji wdrażających) związane z realizacją projektów i powstające w związku z tym oszczędności, należy rozważyć możliwość opracowania procedur monitorujących oszczędności w Programie.

Proponuje się, aby w miejsce przyjętych rozwiązań, dotyczących kontroli Ostatecznych Odbiorców oraz spełniania przez nich wymogów finansowych, wprowadzić system polegający na składaniu oświadczeń woli, które zawierałyby informacje o spełnieniu warunków udziału w Programie. System przyjąłby dualny charakter, w którym Ostateczny Odbiorca zobowiązany byłby do realizacji jednego z poniższych schematów:

- 1) Ostateczny Odbiorca składałby dokumenty zabezpieczające realizowaną inwestycję, np. zabezpieczenie bankowe zaciągniętego na realizację inwestycji kredytu (jeden poziom kontroli), a rozliczenie projektu nastąpiłoby po zakończeniu realizacji projektu;
- 2) Ostateczny Odbiorca nie składałby zabezpieczenia dotyczącego realizowanej inwestycji i byłby na bieżąco monitorowany i kontrolowany, a rozliczenie projektu następowałoby w sposób ciągły.

System ten można również zróżnicować ze względu na wielkość otrzymywanej dotacji: dotacje o małej wartości wdrażane byłyby na poziomie regionalnym, a wdrażanym schematem byłby schemat drugi (bez zabezpieczenia finansowego realizowanej inwestycji); dotacje o większej wartości wdrażane byłyby przez instytucje centralne, w przypadku tych

inwestycji konieczne byłoby wykorzystanie schematu pierwszego (zabezpieczenie realizowanej inwestycji).

Powinno się racjonalizować skomplikowany system monitoringu Programu i w miarę możliwości odciążyć Ostatecznych Odbiorców w tym zakresie. Skonstruowany system powinien również w większym stopniu dotyczyć efektów realizacji projektów, w mniejszym zaś powinien uwzględniać harmonogram realizacji wszystkich zadań w projekcie (z punktu widzenia Ostatecznego Odbiorcy (beneficjenta) bardziej sensowne jest określanie rezultatów interwencji, a następnie ich rozliczanie, niż trzymanie się zapisanego we wniosku harmonogramu realizacji inwestycji).

System monitorowania inwestycji mógłby, w przypadku takiej konstrukcji systemu, przybrać postać monitoringu ciągłego, który polegałby na składaniu sprawozdań po realizacji poszczególnych zadań w ramach każdego projektu (nastawienie na efekt, a nie na realizację planu).

Realokacja środków finansowych

Realokacja środków w ramach Programu i poszczególnych jego Priorytetów jest możliwa, jednak powinna nastąpić z uwzględnieniem nie tylko kryterium zapotrzebowania na środki w ramach poszczególnych działań, ale również z uwzględnieniem celu, jakim jest wzmacnianie konkurencyjności polskich przedsiębiorstw. Ponowna analiza wartości zaalokowanych na poszczególne działania środków i wartości możliwych do osiągnięcia celów, pozwala stwierdzić, że realokacja środków w ramach Priorytetu II może dokonać się pomiędzy działaniami o mniejszym zainteresowaniu (działanie 2.1 i poddziałanie 2.2.2) a działaniami inwestycyjnymi, cieszącymi się dużym zainteresowaniem (działanie 2.3 oraz poddziałanie 2.2.1). Jednak realokacja środków powinna wiązać się tutaj z precyzyjnym określeniem kryteriów wsparcia projektów, gdyż zespół realizujący ewaluację stoi na stanowisku, że obecny system oceny wniosków nie pozwala na selekcję projektów innowacyjnych.

Podobna analiza w ramach Priorytetu I pozwala sformułować tezę, że realokacja środków może dotyczyć działania 1.4 oraz działania 1.5, w ramach których istnieje największe ryzyko niewykorzystania środków. Jednakże ze względu na stosunkowo wczesny etap realizacji projektów w ramach działania 1.4 i działania 1.5 dokonanie realokacji jest zdaniem zespołu ewaluacyjnego zbyt wczesne (w badanym okresie).

Rozdrobnienie celów Programu

Program realizuje dwa Priorytety, w ramach których realizowanych jest odpowiednio pięć oraz cztery działania (działania posiadają od dwóch do pięciu poddziałań). W sumie, w ramach SPO-WKP jest aż dziewięć działań oraz aż szesnaście poddziałań (jedynie działanie 1.3, 1.5 oraz 2.1 i 2.3 nie mają poddziałań). Takie rozbitcie celów Programu powoduje brak horyzontalnego charakteru polityki wsparcia przedsiębiorstw. Potencjalny Ostateczny Odbiorca, zarządzając własnym projektem (rozumie się przez to: prace badawcze, wdrożeniowe, inwestycyjne) zmuszony jest nierzadko do składania kilku wniosków dotyczących poszczególnych faz projektu. Przy braku synchronizacji działań oraz poddziałań często uzyskanie środków na kompleksową realizację projektu jest niemożliwe. Dlatego też, zmianie powinno ulec podejście do wniosków. Wniosek powinien być obsługiwany kompleksowo, w sposób horyzontalny. Przykładowo, złożenie jednego wniosku o charakterze rozwojowym (przeprowadzenie badań, stworzenie prototypu, uzyskanie certyfikatów jakości, wprowadzenie prototypu do masowej produkcji) powinno uruchamiać jednocześnie fundusze z kilku działań i poddziałań tak, aby Ostateczny Odbiorca uzyskał refinansowanie na każdym etapie realizacji projektu. Należy również bardziej powiązać schematy finansowania z poszczególnymi etapami realizacji projektów (i sprecyzować je w dokumentach programowych).

Prawo

Należy zwrócić szczególną uwagę na przekazywanie Ostatecznym Odbiorcom jasnych, precyzyjnych i spójnych interpretacji przepisów prawa, bowiem z punktu widzenia Ostatecznych Odbiorców istotne jest to, by system prawa był czytelny i spójny (zapewnienie pewności prawa). Jest to zadanie o tyle trudne, że interpretacje dotyczą zazwyczaj obszarów, na które instytucje związane z wdrażaniem SPO-WKP mają niewielki wpływ. O wszelkich zmianach powinno informować się przede wszystkim inne instytucje zajmujące się wdrażaniem Programu, tak by uniknąć częstej sytuacji przekazywania Ostatecznym Odbiorcom różnych interpretacji na poziomie regionalnym i centralnym.

9. Aneks

Spis tabel i wykresów

- Tabela 1. Podział środków na Priorytety w ramach SPO-WKP w mln €
- Tabela 2. Jednostki odpowiedzialne za wdrażanie SPO-WKP u poszczególnych Beneficjentów Końcowych (w instytucjach wdrażających)
- Tabela 3. Wartość osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu dla działania 1.1
- Tabela 4. Wartość osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu dla działania 1.2
- Tabela 5. Wartość osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu dla działania 1.3
- Tabela 6. Wartość osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu dla działania 1.4
- Tabela 7. Wartość osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu dla działania 1.5
- Tabela 8. Wartość osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu dla działania 2.1
- Tabela 9. Wartość osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu dla poddziałania 2.2.1
- Tabela 10. Wartość osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu dla poddziałania 2.2.2
- Tabela 11. Wartość osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu dla działania 2.3
- Tabela 12. Wartość osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu dla działania 2.4
- Tabela 13. Prognozowane wartości wskaźników produktu i rezultatu – działanie 1.1
- Tabela 14. Prognozowane wartości wskaźników produktu i rezultatu – działanie 1.2
- Tabela 15. Prognozowane wartości wskaźników produktu i rezultatu – działanie 1.3
- Tabela 16. Prognozowane wartości wskaźników produktu i rezultatu – działanie 1.4
- Tabela 17. Prognozowane wartości wskaźników produktu i rezultatu – działanie 2.1
- Tabela 18. Prognozowane wartości wskaźników produktu i rezultatu – poddziałanie 2.2.1
- Tabela 19. Prognozowane wartości wskaźników produktu i rezultatu – poddziałanie 2.2.2
- Tabela 20. Prognozowane wartości wskaźników produktu i rezultatu – działanie 2.3
- Tabela 21. Prognozowane wartości wskaźników produktu i rezultatu – działanie 2.4
- Tabela 22. Prognozowane wartości wskaźników oddziaływań na poziomie Priorytetów i Programu
- Tabela 23. Wykorzystanie środków w ramach Programu
- Tabela 24. Stopień zaawansowania w wydatkowaniu środków w ramach Priorytetu I
- Tabela 25. Stopień zaawansowania w wydatkowaniu środków w ramach Priorytetu II

Scenariusz wywiadu z przedstawicielem Beneficjenta Końcowego (instytucji wdrażającej)

1. Zasoby ludzkie. Liczba osób zatrudnionych w komórce zajmującej się wdrażaniem Programu.
2. Liczba przeprowadzonych naborów a zainteresowanie potencjalnych Ostatecznych Odbiorców Programem.
3. Liczba składanych wniosków a liczba wniosków, które przechodzą do dalszych etapów. Najważniejsze bariery.
4. Efektywność ekonomiczna projektów. Nakłady versus efekty. Rezultaty realizacji projektów.
5. Ryzyko niewykorzystania środków w ramach działania.
6. Bariery w absorpcji środków (Ostateczni Odbiorcy, współpraca z innymi instytucjami, prawo, finanse, problemy wewnętrzne np. mała liczba pracowników itd.)
7. Stopień osiągania wskaźników przez Projekty, działania i Program. Osiągnięcie do końca okresu programowania SPO WKP. Wykonalność wskaźników założonych w projektach.
8. Usprawnienia w Programie, co zmienić w Programie – rekomendacje (Ostateczni Odbiorcy, Instytucje oraz Cele Programu).

Scenariusz Panelu ekspertów

Tło panelu ekspertów stanowiły następujące zagadnienia i pytania:

1. Czy z perspektywy czasu można powiedzieć, że działania zapisane w Programie realizują w pełni założenia Programu (Wzmacnianie konkurencyjności przedsiębiorstw na JRE)?
2. Czy widzą Państwo alternatywne możliwości osiągnięcia celu Programu? Jeżeli tak to jakie? (działania/Priorytety, których realizacja przyczyniłaby się do „lepszego” wzmacniania konkurencyjności przedsiębiorstw)
3. Czy Państwa zdaniem występują jakieś bariery bądź problemy w absorpcji przewidzianych w Programie środków? Jeśli tak, to czego one dotyczą?(bariery organizacyjne, prawno-instytucjonalne, inne bariery)
4. Czy środki zaalokowane na poszczególne działania zostały Państwa zdaniem rozdysponowane w sposób zapewniający ich efektywne wykorzystanie?
5. Czy Państwa zdaniem istnieje ryzyko niewykorzystania środków przewidzianych w Programie, alokowanych w ramach poszczególnych jego działań? Stopień wykorzystania środków Programu a ewentualne przesunięcia w alokacji środków Programu.

Ankieta dotycząca wykorzystania funduszy strukturalnych dla podnoszenia konkurencyjności przedsiębiorstw

Zatrudnienie w firmie:

- 1–10 pracowników 11–50 pracowników 51–250 pracowników < 250 pracowników

Czy firma korzysta ze środków Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw?

- TAK NIE

Czy firma wcześniej korzystała ze środków pomocowych (środki Phare, inne)?

- TAK NIE

Czy zapisane w SPO-WKP działania odpowiadają w pełni potrzebom Pani/Pana firmy?

- ZDECYDOWANIE TAK RACZEJ TAK TRUDNO POWIEDZIEĆ RACZEJ NIE NIE

Z jakiej pomocy najchętniej skorzystaliby Państwo w najbliższej przyszłości:

- Pomocy doradczej związanej z rozwojem strategicznym firmy
 Pomocy w postaci szkoleń
 Działań wspomagających rozwój innowacyjności firmy (transfer technologii)
 Pomocy prawnej
 Pomocy w zakresie uzyskania certyfikatów itd.
 Pomocy w zakresie promocji eksportu
 Pomocy w zakresie reklamy i marketingu (sprzedaż)
 Środków na inwestycje
 Inne, jakie?
-

Czy Pani/Pana zdaniem działania SPO-WKP przyczyniają się do wzmocnienia konkurencyjności polskich przedsiębiorstw?

- ZDECYDOWANIE TAK RACZEJ TAK TRUDNO POWIEDZIEĆ RACZEJ NIE NIE

Jeżeli realizują Państwo inwestycję w ramach SPO-WKP to czy istnieje szansa, że podczas realizacji Państwa inwestycji powstaną jakieś oszczędności?

- ZDECYDOWANIE TAK RACZEJ TAK TRUDNO POWIEDZIEĆ RACZEJ NIE NIE

Jeżeli realizują Państwo inwestycję w ramach SPO-WKP to czy istnieje możliwość, że założone przez Państwa wskaźniki produktu i rezultatu nie zostaną osiągnięte?

- ZDECYDOWANIE TAK RACZEJ TAK TRUDNO POWIEDZIEĆ RACZEJ NIE NIE

Czy Państwa zdaniem środki na inwestycje powinny być alokowane na poziomie każdego regionu?

- ZDECYDOWANIE TAK RACZEJ TAK TRUDNO POWIEDZIEĆ RACZEJ NIE NIE

Jakie Państwa zdaniem bariery i problemy stoją na przeszkodzie absorpcji środków Programu:

- Bariery prawne
- Bariery organizacyjno – techniczne Beneficjentów Końcowych (instytucji wdrażających) i Instytucji Zarządzającej
- Bariery mentalne
- Bariery finansowe (brak środków)
- Inne, jakie?

.....
.....
.....

Na co Pani/Pana zdaniem powinny zostać przeznaczone środki publiczne, aby wzmacniały one konkurencyjność firm?

.....
.....
.....

Stan realizacji działań Programu w połowie sierpnia 2005r.

Działanie/ poddziałanie	Liczba złożonych wniosków o dofinans. (liczba rund aplikacyjnych)	Liczba złożonych wniosków poprawnych pod względem formalnym	Liczba wniosków zatw. przez IZ	Liczba podpisanych umów o dofinansowanie	Liczba złożonych wniosków o płatność (w tym zatw.)
Poddziałanie 1.1.1 Wsparcie instytucji otoczenia biznesu zrzeszonych w sieci KSU	2 (2)	2	2	2	-
Poddziałanie 1.1.2 Wsparcie instytucji otoczenia biznesu oraz sieci instytucji otoczenia biznesu	200 (2)	144	103	90	28 (-)
Poddziałanie 1.2.1 Dokapitalizowanie funduszy mikro-pożyczkowych	48 (2)	42	31	22	17 (15)
Poddziałanie 1.2.2 Dokapitalizowanie funduszy poręczeń kredytowych	30 (2)	28	24	19	15 (14)
Działanie 1.3 Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm	129 (3)	107	60	31	15 (-)
Poddziałanie 1.4.1 Projekty celowe obejmujące badania stosowane i prace rozwojowe: wyłącznie w zakresie badań przemysłowych i przedkonkurencyjnych prowadzonych przez przedsiębiorstwa lub grupy przedsiębiorstw samodzielnie albo we współpracy z instytucjami sfery B+R	38	16	3	-	-
Poddziałanie 1.4.2 Inwestycje związane z budową, modernizacją i wyposażeniem laboratoriów świadczących specjalistyczne usługi dla przedsiębiorstw, realizowane przez jednostki naukowe	81 (2)	79	36	-	-
Poddziałanie 1.4.3 Inwestycje związane z budową, modernizacją i wyposażeniem specjalistycznych laboratoriów CZT i Centrów Doskonałości działających w priorytetowych dziedzinach rozwoju polskiej gospodarki	114 (1)	108	28	-	-
Poddziałanie 1.4.4 Projekty celowe realizowane przez CZT	5	3	-	-	-
Poddziałanie 1.4.5 Projekty badawcze w obszarze monitorowania i prognozowania rozwoju technologii (z ang. foresight)	3	2	-	-	-
Działanie 1.5 Rozwój systemu dostępu przedsiębiorców do informacji i usług publicznych on-line	31	30	7	7	0

Działanie 2.1 Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo	2 096 (3)	1 333	560	475	2 (0)
Poddziałanie 2.2.1 Wsparcie dla przedsiębiorstw dokonujących nowych inwestycji	2 209 (4)	792	48	29	16 (9)
Poddziałanie 2.2.2 Wsparcie w zakresie internacjonalizacji przedsiębiorstw	3 250	1 742	1 304	1 035	951 (33)
Działanie 2.3 Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje	18 237 (3)	12 048	1 194	686	90 (3)
Poddziałanie 2.4.1 Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie przeprowadzenia inwestycji koniecznych do uzyskania pozwolenia zintegrowanego	30 (1)	30	12	-	-
Poddziałanie 2.4.2 Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie gospodarki wodno-ściekowej	17 (1)	12	8	-	-
Poddziałanie 2.4.3 Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie ochrony powietrza	14 (1)	7	2	-	-
Poddziałanie 2.4.4 Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie gospodarki odpadami przemysłowymi i niebezpiecznymi	24 (1)	16	6	-	-

Skuteczność interwencji – wskaźnik MW dla poszczególnych działań, Priorytetów i Programu

SPO-WKP	Jednostka miary	Wartość docelowa wskaźnika	Ranking	Wartości wskaźników w poszczególnych okresach			MW		
				2004	I.05	II.05	2004	I.05	II.05
Program									
Wskaźnik oddziaływania				2004	2005*		2004	2005*	
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (pow. 49 pracujących) w całości ich nakładów inwestycyjnych	%	12,00	0,2	brak danych	10		X		
Odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych w liczbie przedsiębiorstw ogółem	%	17,50	0,2	10,00	12				
Udział MSP w eksporcie ogółem w %	%	48,00	0,2	44,30	45				
Udział przedsiębiorstw w nakładach na badania i rozwój	%	35,00	0,2	23,5	10				
Liczba utworzonych nowych miejsc pracy wskutek działań SPO-WKP	szt.	44 150	0,2	0	3 950		0	1,79%	
Priorytet I									
Wskaźnik oddziaływania				2004	2005*		2004	2005*	
Wzrost liczby przedsiębiorstw korzystających z usług dostarczanych przez instytucje wspierania biznesu	%	30	0,125	0	5		X		
Wartość kredytów inwestycyjnych poręczonych przez fundusze poręczeniowe	mln €	150	0,125	0	1		0,00%		
Wartość inwestycji wspartych przez fundusze mikropożyczkowe	mln €	150	0,125	0	2				
Liczba stworzonych miejsc pracy w przedsiębiorstwach działających w parkach przemysłowych	szt.	1 800	0,125	0	200				
Liczba stworzonych miejsc pracy w parkach naukowo-technologicznych	szt.	600	0,125	0	100				
Liczba działających nowo powstałych przedsiębiorstw opartych na wykorzystaniu nowych technologii, które otrzymały wsparcie w ramach SPO-WKP (<i>seed capital</i>)	szt.	30	0,125	0	5				
Liczba MSP zaangażowanych w innowacyjną współpracę	szt.	755	0,125	0	30		8,40%		
Udział podstawowych usług publicznych dostępnych przez Internet	%	57	0,125	34	36				

Działanie 1.1									
Wskaźnik produktu									
Liczba zrealizowanych projektów	szt.	260	0,33	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%
Liczba sieci instytucji otoczenia biznesu, które skorzystały ze wsparcia	szt.	6	0,33	0	0	0			
Liczba instytucji otoczenia biznesu, które skorzystały ze wsparcia	szt.	120	0,33	0	0	0			
Wskaźnik rezultatu							2004	2005	
Liczba nowych usług dla przedsiębiorców	szt.	400	0,2	0	0		0	0	
Efekt dźwigni finansowej	mln €	4,63	0,2	0	0				
Liczba instytucji zrzeszonych w KSU 1 rok po zakończeniu projektów	szt.	200	0,2	0	0				
Liczba instytucji zrzeszonych w KSI 1 rok po zakończeniu projektów	szt.	30	0,2	0	0				
Wskaźnik zadowolenia klientów	%	80	0,2	0	0				
Działanie 1.2									
Wskaźnik produktu									
Liczba wspartych funduszy mikropożyczkowych	szt.	95	0,167	0	0	20	0,00%	0,00%	8,05%
Liczba wspartych funduszy poręczeń kredytowych	szt.	55	0,167	0	0	15			
Liczba wspartych funduszy typu seed capital	szt.	5	0,167	0	0	0			
Średnia wartość dotacji udzielonej na dokapitalizowanie funduszu mikro-pożyczkowego	tys. €	1 200	0,167	0	0	0			
Średnia wartość dotacji udzielonej na dokapitalizowanie funduszu poręczeń kredytowych	tys. €	1 200	0,167	0	0	0			
Średnia wartość wsparcia finansowego (inwestycja i dotacja) udzielonego na dokapitalizowanie funduszu typu seed capital	tys. €	6 000	0,167	0	0	0			
Wskaźnik rezultatu							2004	2005	
Liczba działających funduszy mikro-pożyczkowych	szt.	110	0,125	0	0		0,00%	0,00%	
Liczba działających funduszy poręczeniowych	szt.	110	0,125	0	0				
Liczba przedsiębiorstw, które uzyskały pożyczki przyznane przez wsparte fundusze mikro-pożyczkowe	szt.	4 800	0,125	0	0				
Liczba przedsiębiorstw, które uzyskały poręczenia przyznane przez wsparte fundusze poręczeń kredytowych	szt.	2 200	0,125	0	0				

Liczba przedsiębiorstw, które uzyskały wsparcie finansowe udzielone przez wsparte fundusze <i>seed capital</i> (w ciągu 5 lata działalności funduszy)	szt.	100	0,125	0	0				
Wartość poręczonych przez wsparte fundusze doręczeniowe kredytów	mln €	130	0,125	0	0				
Efekt dźwigni – wartość zaangażowanego kapitału prywatnego	mln €	35,34	0,125	0	0				
Wielkość inwestycji w sektorze przedsiębiorstw	mln €	360	0,125	0	0				
Działanie 1.3									
Wskaźnik produktu									
Liczba działających parków przemysłowych, które uzyskały wsparcie finansowe	szt.	15	0,25	8	9	10	28,85%	44,93%	64,46%
Liczba działających parków naukowo-technologicznych, które uzyskały wsparcie finansowe	szt.	7	0,25	2	5	7			
Liczba utworzonych, aktywnych inkubatorów technologicznych, w tym w parkach naukowo-technologicznych	szt.	15	0,25	3	4	8			
Liczba podmiotów zarządzających parkami i inkubatorami technologicznymi, które uzyskały pomoc doradczą, w tym studia wykonalności, biznes plany oraz oceny oddziaływania na środowisko	szt.	37	0,25	5	8	14			
Wskaźnik rezultatu									
Liczba firm, które korzystają z infrastruktury parków przemysłowych i naukowo-technologicznych oraz inkubatorów technologicznych	szt.	300 (w 2008r.)	0,2	0	0		0,00%	0,00%	
Liczba nowych miejsc pracy utworzonych w parkach przemysłowych	szt.	1 800 (w 2008r.)	0,2	0	0				
Liczba nowych miejsc pracy utworzonych w parkach naukowo-technologicznych	szt.	600 (w 2008r.)	0,2	0	0				
Liczba nowych miejsc pracy utworzonych w inkubatorach technologicznych	szt.	600 (w 2008r.)	0,2	0	0				
Liczba nowych przedsiębiorstw utworzonych przy wsparciu parków technologicznych, przemysłowych i naukowo-technicznych i inkubatorów	szt.	45	0,2	0	0				

Działanie 1.4									
Wskaźnik produktu									
Liczba finansowanych projektów badawczych i B+R	szt.	500	0,25	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%
Liczba wyposażonych laboratoriów badawczych i specjalistycznych	szt.	110	0,25	0	0	0			
Liczba opublikowanych raportów dotyczących prognozowania rozwoju technologii	szt.	10	0,25	0	0	0			
Liczba firm zaangażowanych w realizację wspólnych projektów B+R (w tym MSP)	szt.	700	0,25	0	0	0			
Wskaźnik rezultatu							2004	2005	
Wzrost inwestycji w przedsiębiorstwach uczestniczących w projektach badawczych	%	+10	0,167	0	0		0,00%	0,00%	
Zwiększenie zatrudnienia w sferze B+R, w tym w firmach (liczba nowych miejsc pracy)	szt.	200	0,167	0	0				
Liczba firm, które skorzystały usług laboratoriów, badawczych i specjalistycznych	szt.	2 100	0,167	0	0				
Liczba zgłoszeń patentowych dokonanych w wyniku realizacji projektów B+R	szt.	40	0,167	0	0				
Liczba wprowadzonych na rynek nowych produktów/technologii przez firmy, które otrzymały pomoc	szt.	300	0,167	0	0				
Liczba nowo powstałych firm opartych na wykorzystaniu zaawansowanych technologii założonych w wyniku działalności CZT i Centrów Doskonałości	szt.	25	0,167	0	0				
Działanie 1.5									
Wskaźnik produktu									
Liczba usług publicznych w pełni dostępnych on line (świadczonych przy wykorzystaniu technologii informacyjnych)	*	*	0,5	0	0	0	X		
Liczba zintegrowanych referencyjnych rejestrów osób i firm	szt.	10	0,5	0	0	0	0	0	0
Wskaźnik rezultatu							2004	2005	
Wzrost liczby podstawowych usług publicznych dostępnych on-line w procentach	%	57	0,25	0	0	0	X	X	

Wzrost liczby przedsiębiorstw/osób fizycznych używających internetu do kontaktów z władzami publicznymi podzielony na cel – uzyskiwanie informacji, formularzy, przesyłanie informacji	liczba przedsiębiorstw/osób	*	0,25	0	0	0			
Wzrost odsetka przedsiębiorstw/osób posiadających dostęp do internetu (z podziałem na małe, średnie i duże przedsiębiorstwa)	%	*	0,25	0	0	0			
Wzrost liczby zamówień publicznych w pełni realizowanych on-line w proc. wartości wszystkich zamówień publicznych	liczba zamówień	*	0,25	0	0	0			
Priorytet II									
Wskaźnik oddziaływania									
Liczba nowo powstałych miejsc pracy	szt.	28 000 (w 2008r.)	0,167	0	2 900		0	4,91%	
Liczba przedsiębiorstw wspartych w ramach SPO-WKP, które wprowadziły nowe produkty na rynek	szt.	13 600 (w 2008r.)	0,167	0	280				
Liczba przedsiębiorstw wspartych w ramach SPO-WKP, które podpisały porozumienia importowe/eksportowe.	szt.	2250 (w 2008r.)	0,167	0	50				
Liczba przedsiębiorstw opartych na wykorzystaniu nowych technologii, które powstały w wyniku wsparcia doradczego w ramach SPO-WKP	szt.	200 (w 2008r.)	0,167	0	10				
Odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych w przemyśle wśród przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie w ramach SPO-WKP	%	80 (w 2008r.)	0,167	0	10		X		
Odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych w sektorze usług wśród przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie w ramach SPO-WKP	%	80 (w 2008r.)	0,167	0	10				
Działanie 2.1									
Wskaźnik produktu									
Liczba MSP korzystających z usług doradczych	szt.	16 101	0,5	0	0	197	0,00%	0,00%	0,0000 37%
Liczba nowo powstałych firm opartych na wykorzystaniu zaawansowanych technologii, które uzyskały wsparcie doradcze	szt.	450	0,5	0	0	0			
Wskaźnik rezultatu *									
Wskaźnik zadowolenia przedsiębiorców z uzyskanych usług	%	90	0,5	0	0		0	0	

Efekt dźwigni finansowej	mln €	33,2	0,5	0	0				
Działanie 2.2									
Wskaźnik produktu									
Liczba firm otrzymujących dotację (w podziale na duże przedsiębiorstwa i MSP) - poddziałanie 2.2.1	szt.	Duże 45 MSP 130	0,25 0,25	1 0	13 6	14 13	1,11%	16,75%	20,56%
Wartość wsparcia (w %) w podziale na duże przedsiębiorstwa i MSP – poddziałanie 2.2.1	%	Duże 25 MSP 75	0,25 0,25	0 0	89 11	62 38	X		
Liczba zrealizowanych projektów w podziale na wyjazdowe misje gospodarcze oraz imprezy targowo-wystawiennicze- poddziałanie 2.2.2	szt.	misje 300 targi/wystawy 600	0,125 0,125	0 0	0 0	705 2130	0,00%	0,00%	134,78 %
Średnia wartość wsparcia finansowego ogółem dla przedsiębiorców w podziale na wyjazdowe misje gospodarcze oraz imprezy targowo-wystawiennicze - poddziałanie 2.2.2	PLN	7 500 20 000	0,125 0,125	0 0	0 0	750 2000			
Liczba przedsiębiorstw korzystających z dotacji w ramach poddziałania 2.2.2	szt.	1 5000	0,25	0	0	1200			
Średnia wartość dotacji dla MSP w przeliczeniu na przedsiębiorstwo - poddziałanie 2.2.2.	tys. PLN	1 2000	0,25	0	0	662			
Wskaźnik rezultatu *									
Powierzchnia budynków powstałych lub zmodernizowanych w wyniku wsparcia w ramach działania (w m ²) – poddziałanie 2.2.1	m ²	300 000	0,33	0	0	0	0,00%	0,00%	
Odsetek projektów inwestycyjnych dotyczących przedsiębiorstw prowadzonych przez kobiety – poddziałanie 2.2.1	%	12	0,33	0	0	0	X		
Wskaźnik zadowolenia przedsiębiorców z udziału w poszczególnych projektach - poddziałanie 2.2.2	%	80	0,33	0	0	0			
Działanie 2.3									
Wskaźnik produktu									
Liczba wspartych MSP	szt.	5 030	1	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%
Wskaźnik rezultatu									
Wartość zaangażowanego kapitału własnego	mln €	359	1	0	0	0	0	0	

Działanie 2.4									
Wskaźnik produktu									
Liczba wspartych projektów	szt.	155	0,5	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%
Wartość całkowita wspartych inwestycji w mln PLN	mln PLN	4 000	0,5	0	0	0			
Wskaźnik rezultatu									
Liczba instalacji, które w wyniku wsparcia otrzymają pozwolenie zintegrowane, wodno-prawne, na użytkowanie, inne	liczba	125	1	0	0		0,00%	0,00%	0,00%

Uwagi:

Ranking opiera się na założeniu, że każdy wskaźnik w ramach działania, Priorytetu i Programu posiada taką samą wagę (jest tak samo ważny dla realizacji celów działania).

Wartości wskaźnika MW powinny być wyliczone dla dwóch kwartałów roku 2004 i dwóch kwartałów roku 2005, jednakże ze względu na fakt, iż wiele wskaźników przyjmowało w roku 2004 wartości zerowe, kwartały potraktowano jako jeden okres rozliczeniowy.